

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Навчально-науковий інститут української філології та журналістики

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор з
науково-педагогічної роботи

В.В. Кобильник

29 серпня 2022 року

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

підготовки фахівців *першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*

за освітньо-професійною програмою *Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)*

спеціальності *014 Середня освіта (Українська мова і література)*

предметної спеціальності *014.01 Середня освіта (Українська мова і література)*

галузі знань *01 Освіта/Педагогіка*

мова навчання українська

Розробник програми: Дзюбак Н.М., кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови

Внесено зміни та ухвалено на засіданні кафедри української мови
Протокол № 19 від 29 серпня 2022 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

Людмила МАРЧУК

Обговорено та схвалено радою з науково-методичної роботи і забезпечення
якості вищої освіти навчально-наукового інституту української філології та
журналістики
протокол № 8 від 29 серпня 2022 року

Обговорено та схвалено вченою радою навчально-наукового інституту
української філології та журналістики
протокол № 8 від 28 серпня 2022 року

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Наскрізна програма практики – основний навчально-методичний документ, що регламентує мету, види, форми, зміст, послідовність, терміни проведення практик, підбиття їх підсумків і містить конкретні рекомендації щодо видів, форм і методів контролю якості підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література) денної форми навчання за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)».

Наскрізна програма практики укладена відповідно до:

- Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (<https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-ZSJBBOVvL2bTCaLRbcQA86/view>);

- Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08 квітня 1993 р. № 93 (zareestrovano в Міністерстві юстиції України 30 квітня 1993 р. за № 35) (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>) ;

- Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція), затвердженого вченою радою Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка 30 серпня 2021 року, протокол №10 (https://drive.google.com/file/d/0B_EBvdN4dQSI5DVIV04waWZvbW5xVnM2Mmd5Y1FLdi1rUC0w/view?resourcekey=0-tYSPd5d5BX2-ZMCs1ShozJA);

- освітньо-професійної програми *Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)* підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література) предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) навчально-наукового інституту української філології та журналістики (<https://drive.google.com/file/d/18WyGcEg8XUi-b3jWbAIHZqv5xtezC--6/view>);

- навчального плану підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література) предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) навчально-наукового інституту української філології та журналістики;

- наказів та розпоряджень по Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка щодо організації та проведення практики здобувачів вищої освіти.

Вихідні концептуальні положення щодо змісту й організації практики здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ґрунтуються на основних засадах Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту».

Практика здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література) предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) навчально-наукового інституту української філології та журналістики є обов'язковою освітньою компонентою освітньо-професійної програми Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова), спрямована на закріплення теоретичних знань, умінь та навичок, отриманих здобувачами вищої освіти під час освітнього процесу, набуття і вдосконалення фахових компетентностей.

Загальна мета практичної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти – оволодіння сучасними технологіями, формами організації та інструментами праці в галузі їх майбутньої професії, формування та розвиток у них професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично формувати професійні компетентності та навички і творчо застосовувати їх у практичній діяльності.

Завдання практики:

1. Вивчення сучасного стану організації освітнього процесу та умов реалізації положень концепції «Нова українська школа» в різних типах закладів загальної середньої освіти.

2. Розвиток і вдосконалення здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти професійної культури, загальнопедагогічних і методичних умінь та навичок, набутих під час навчальних занять у закладі вищої освіти, їх застосування під час розв'язання конкретних методичних завдань і ситуацій у закладах загальної середньої освіти.

3. Застосування та поглиблення знань, набутих у процесі теоретичного навчання в університеті, інтеграція знань із дисциплін професійної підготовки.

4. Вивчення передового практичного досвіду роботи педагогічних працівників баз практик.

5. Забезпечення практичного пізнання здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти закономірностей професійної діяльності учителя української мови і літератури, вчителя англійської мови, класного керівника 5-9 класів та оволодіння способами її організації, вміння вирішувати конкретні методичні завдання згідно з умовами освітнього процесу.

6. Ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними підходами, принципами, формами, методами й прийомами навчання української мови і літератури, англійської мови та виховної роботи в 5-9 класах, з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, зокрема учнів із особливими освітніми потребами.

7. Оволодіння методикою аналізу та розробки навчально-методичного забезпечення, що використовується на уроках української мови та літератури, англійської мови у закладах загальної середньої освіти.

8. Стимулювання інтересу до саморозвитку та самовдосконалення, формування індивідуального стилю професійної діяльності, проведення науково-дослідницької роботи в галузі педагогіки, психології та методики відповідно до обраного фаху.

Відповідно до освітньо-професійної програми *Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)* підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності *014 Середня освіта (Українська мова і література)* предметної спеціальності *014.01 Середня освіта (Українська мова і література)* навчально-наукового інституту української філології та журналістики проходять такі практики:

Шифр за ОПП	Назва практики	Курс	Семестр	Кількість кредитів ЄКТС / навчальних годин	Тривалість	Форма підсумкового контролю
ООК 27.01	Навчальна практика з психології	1	2	3/90	2 тижні	залік
ООК 27.02	Навчальна практика з педагогіки	2	4	3/90	2 тижні	залік
ООК 27.03	Навчальна педагогічна практика з української мови і літератури	3	6	4,5 / 135	3 тижні	залік
ООК 27.04	Навчальна педагогічна	4	7	4,5 / 135	3 тижні	залік

	практика з англійської мови					
ООК 27.05	Виробнича педагогічна практика	4	8	15/ 450	10 тижнів	диференційований залік

Бази практик

Визначення баз практик здійснюється на основі прямих договорів про проходження практики або договорів про співпрацю. Здобувачі освіти можуть самостійно, за погодженням з керівництвом університету(інституту), підбирати для себе базу практики і пропонувати її.

Базами усіх практик, передбачених навчальним планом, можуть бути такі заклади загальної середньої освіти: загальноосвітня школа; гімназія; ліцей; колегіум.

Загальні критерії оцінювання практики

Під час оцінювання практик враховується:

1. Обсяг та якість виконання завдань практики відповідно до робочої програми практики.
2. Характеристика здобувача вищої освіти або відгуки про його роботу від бази практики.
3. Якість оформлення звітної документації.
4. Результати захисту практики перед комісією.

Оцінка з практики	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою для виробничих практик	Оцінка за національною шкалою для навчальних практик
90-100	A (відмінно)	Відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	Добре	
75-81	C (добре)	Добре	
67-74	D (задовільно)	Задовільно	
60-66	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	Незадовільно	не зараховано

Оцінка «відмінно» — усі завдання практики виконано в повному обсязі, здобувач освіти виявив уміння застосовувати і творчо використовувати теоретичні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами відповідної професійної діяльності. Володіє інноваційними технологіями, продемонстрував активність та ініціативність під час здійснення практичної професійної діяльності. Матеріали практики подано на перевірку керівнику практики від університету у встановлений термін, звіт про практику містить всі структурні елементи та грамотно оформлений. У щоденнику практиканта зафіксовано зміст роботи упродовж усього періоду проходження практики.

Оцінка «дуже добре» — завдання практики виконані правильно, але недостатньо повно. Виявлено уміння застосовувати теоретичні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами відповідної професійної діяльності. Здобувач освіти продемонстрував зацікавленість та активність, але не виявив творчого, індивідуального підходу. Матеріали практики подано на перевірку у встановлений термін, звіт містить усі

структурні елементи. У щоденнику практиканта зафіксовано зміст роботи упродовж усього періоду проходження практики.

Оцінка «добре» — завдання практики виконано, але не в повному обсязі, в ході виконання завдань було допущено незначні помилки. Звітна документація оформлена згідно з вимогами. У щоденнику практиканта зафіксовано зміст роботи упродовж усього періоду проходження практики.

Оцінка «задовільно» — завдання практики виконано у неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками. Щоденник невірно оформлений.

Оцінка «достатньо» — завдання виконано з помилками. Усі завдання практики виконано, але допущені неточності. Документація оформлена неповно, з помилками. Щоденник недооформлено.

Оцінка «незадовільно» — завдання невиконані, виявлено несформованість умінь здійснювати відповідні види професійної діяльності. Звітна документація оформлена з помилками.

2. ЗМІСТ ПРАКТИК

ООК 27.01 НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З ПСИХОЛОГІЇ

Метою навчальної практики з психології є оптимізація адаптації студентів до умов їх майбутньої професійної діяльності вчителя-словесника; закріплення ними психологічних закономірностей навчання та виховання, закладання основ творчого оволодіння способами організації професійної діяльності вчителя-словесника; узагальнення та систематизація психологічних знань та навичок, розвиток умінь застосовувати набуті психологічні знання в умовах реального процесу навчання й виховання в закладах загальної середньої освіти, формування потреби у професійному самовдосконаленні.

Завдання практики:

закріплення, поглиблення й розширення знань із психології, їх застосування під час розв'язання конкретних завдань і ситуацій у закладах загальної середньої освіти;

формування умінь спостерігати та аналізувати особливості навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроці, психологічне забезпечення уроку вчителем;

розвиток навичок організації психологічної діагностики, обробки та інтерпретації її результатів; творчих здібностей здобувачів;

формування і розвиток у майбутніх учителів-словесників загальних і фахових компетентностей та професійно значущих якостей особистості;

виховання у здобувачів стійкого інтересу і любові до професії вчителя, потреби в психологічній самоосвіті;

залучення здобувачів до науково-дослідницької діяльності та підготовка до виробничої педагогічної практики.

Перелік визначених компетентностей, що мають бути сформовані під час навчальної практики з психології

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі 01 Освіта / Педагогіка, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, психології, предметних знань з української мови і літератури, англійської мови, теорії й методики навчання української мови і літератури, англійської мови, характеризується комплексністю й невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти).
-----------------------------------	---

Загальні компетентності	ЗК 03	Здатність до самоорганізації, самостійного вирішення проблемних ситуацій, швидкої адаптації в нових умовах, оптимального розв'язання професійних завдань; вміння адекватно розподіляти час; здатність проявляти ініціативу.
	ЗК 04	Уміння працювати в команді; здатність до високоефективного міжособистісного спілкування; вміння розвивати лідерські якості.
	ЗК 07	Уміння здійснювати аналіз та синтез, проводити логічні операції, розвивати абстрактне мислення.
	ЗК 08	Здатність розуміти закономірності розвитку суспільно-історичного процесу та предметної галузі, проводити наукові дослідження, вміння оперувати науковою термінологією, оцінювати результати пошукової діяльності, робити наукові висновки та узагальнення.
	ЗК 10	Уміння проявляти креативність у вирішенні професійних завдань; дотримуватися принципів професійної етики та правил академічної доброчесності; застосовувати гнучкість мислення і відкритість у реалізації мовно-літературних компетентностей.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК 04	Предметно-методична компетентність
	СК 04.2	Здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей.
	СК 04.5	Здатність розвивати в учнів критичне мислення.
	СК 04.7	Здатність формувати ціннісні ставлення в учнів.
	СК 06	Психологічна компетентність
	СК 06.1	Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів.
	СК 06.3	Здатність формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність.
	СК 06.4	Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.
	СК 07	Емоційно-етична компетентність
	СК 07.1	Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами.
	СК 07.2	Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.
	СК 07.3	Здатність усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.
	СК 08	Компетентність педагогічного партнерства
	СК 08.1	Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.
	СК 08.3	Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами
	СК 09	Інклюзивна компетентність
	СК 09.1	Здатність створювати умови, що забезпечують

		функціонування інклюзивного освітнього середовища.
СК 09.2		Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.
СК 09.3		Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.
СК 10		Здоров'язбережувальна компетентність
СК 10.4		Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності.
СК 13		Організаційна компетентність
СК 13.2		Здатність організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.
СК 16		Здатність до навчання впродовж життя
СК 16.1		Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя.
СК 16.2		Здатність взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії тощо).
СК 17		Рефлексивна компетентність
СК 17		Здатність здійснювати самодіагностику педагогічної діяльності, визначати індивідуальні професійні потреби; творчо осмислювати і долати проблемні ситуації; планувати власну діяльність й керувати нею.

Бази навчальної практики з психології

Визначення баз практики здійснюється на основі прямих договорів.

Базою *навчальної практики з психології* є заклади загальної середньої освіти (5-9 класи) Кам'янця-Подільського, Кам'янець-Подільської ОТГ, закладів ЗСО України, що мають відповідну методичну базу для того, щоб забезпечити якісну підготовку фахівців за профілем, і таким чином відповідають програмним вимогам практики.

Зміст навчальної практики з психології

Навчальна практика з психології є початковим етапом практичного освоєння педагогічної професії. Практична діяльність студентів здійснюється за індивідуальним планом, який складається кожним студентом на початку практики і записується у щоденнику практики.

№ з/п	Зміст роботи	Форми й методи організації діяльності	Форма звіту
1.	Настановна конференція в університеті (мета, завдання і зміст навчальної практики з психології, вимоги до ведення документації, огляд новинок психологічної літератури). Психологічні вимоги до побудови розкладу і організації	Участь у конференції	Фіксація інформації у щоденнику

	різних форм шкільних занять. Роль психодіагностики індивідуально-психологічних властивостей учня в організації педагогом освітнього процесу. Проходження інструктажу з правил внутрішнього розпорядку, техніки безпеки і охорони праці). Ознайомлення з організацією освітнього процесу в школі, плануванням роботи школи, внутрішкільним розпорядком (бесіда з директором школи, заступником директора школи). Складання плану роботи студента на період практики		
2.	Відвідування уроків у класі. Вивчення організації уваги учнів на уроці	Відвідування уроків, спостереження, опрацювання літератури, складання протоколу спостережень	Запис у щоденнику Протокол спостережень
3.	Відвідування уроків у класі. Вивчення активізації пам'яті учнів на уроці.	Відвідування уроків, спостереження, опрацювання літератури, складання протоколу спостережень	Запис у щоденнику Протокол спостережень
4.	Відвідування уроків у класі. Вивчення прийомів формування мислення учнів на уроці.	Відвідування уроків, спостереження, опрацювання літератури, складання протоколу спостережень	Запис у щоденнику Протокол спостережень
5.	Відвідування уроків у класі. Вивчення емоційно-вольових процесів учнів на уроці	Відвідування уроків, спостереження, опрацювання літератури, складання протоколу спостережень	Запис у щоденнику Протокол спостережень
6.	Відвідування уроків у класі. Спостереження за навчально-пізнавальними інтересами учнів під час уроку	Відвідування уроків, спостереження, опрацювання літератури, складання протоколу спостережень	Запис у щоденнику Протокол спостережень
7.	Відвідування уроків у класі. Аналіз взаємодії вчителя й учнів (в тому числі учнів з особливими потребами)	Відвідування уроків, спостереження, опрацювання літератури, складання протоколу спостережень	Запис у щоденнику Протокол спостережень
8.	Відвідування уроків у класі. Вивчення організованості учнів під час уроку	Відвідування уроків, спостереження, опрацювання літератури, складання протоколу спостережень	Запис у щоденнику Протокол спостережень

9.	Вивчення та аналіз педагогічних прийомів активізації пізнавальної діяльності під час уроку	Узагальнення спостережуваних явищ, опрацювання літератури, підготовка пам'ятки для учня з самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності	Запис у щоденнику Пам'ятка для учня з самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності
10.	Добір методик для психологічної діагностики пізнавальних процесів та самодіагностика пізнавальної сфери	Опрацювання літератури, добір 2-3 методик психологічної діагностики, складання протоколу самодіагностики	Запис у щоденнику Методики психодіагностики Протоколи самодіагностики
12.	Оформлення звіту та інших документів з практики. Участь у підсумковій конференції з практики. Захист звіту про навчальну практику з психології. Підбиття підсумків практики. Залік	Оформлення звітної документації практики Обговорення результатів практики.	Звіт про педагогічну практику студентів. Матеріали практики

Критерії оцінювання результатів навчальної практики з психології

При оцінюванні результатів практик враховується наступне:

- ступінь та якість виконання завдань практики.
- якість оформлення звітної документації та своєчасність її подання.

Оцінка *«відмінно» (90-100 балів)* — всі завдання практики виконано у повному обсязі, виявлено вміння здобувача застосовувати і творчо використовувати теоретичні знання з психології. Виявлено вміння застосовувати інноваційні технології пошуку, опрацювання інформації, продемонстровано активність та ініціативність під час виконання завдань практики. Звітна документація оформлена згідно з вимогами, подана у встановлений термін. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи, проведеної впродовж періоду проходження практики.

Оцінка *«дуже добре» (82-89 балів)* — завдання виконані правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння застосовувати теоретичні знання з психології. Продemonстровано зацікавленість та активність, але не виявлено творчого, індивідуального підходу. Звітна документація оформлена згідно з вимогами, подана у встановлений термін. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи, проведеної, впродовж усього періоду проходження практики.

Оцінка *«добре» (75-81 бал)* — завдання практики виконано, але неповно, під час їх виконання допускалися незначні помилки та огріхи. Звітна документація оформлена згідно з вимогами. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи, проведеної впродовж періоду проходження практики.

Оцінка *«задовільно» (67-74 бали)* — завдання практики виконано у неповному обсязі, під час їх виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація оформлена в неповному обсязі або з помилками. Щоденник оформлений некоректно.

Оцінка *«достатньо» (60-66 балів)* — завдання практики виконано не в повному обсязі та із значними помилками. Документація оформлена недбало та неповно. При оформленні щоденника допущені суттєві помилки.

Оцінка *«незадовільно» (менше 59)* — завдання не виконані, виявлено неформованість вміння виконувати пропоновані завдання. Звітна документація не

оформлена або оформлена із суттєвими помилками.

Оцінювання результатів навчальної практики з психології

Навчальна практика з психології здобувачів вищої освіти оцінюється за 100-бальною шкалою за таким розподілом балів:

Вид роботи	Бали
Ведення щоденника практики	5
Участь здобувачів вищої освіти в обговоренні окремих фактів поведінки і діяльності учнів під час уроку та їх інтерпретації, спостережуваних проявів психічних явищ із керівником від кафедри психології освіти та здобувачами вищої освіти у процесі навчальної практики з психології	5
Виконання індивідуальних завдань практики	80
Відповідність звіту програмовому змісту діяльності практиканта, якість його оформлення	5
Захист навчальної практики з психології	5
Разом	100

Критерії оцінювання щоденника практики і звіту про навчальну практику з психології (по 5 балів)

Високий рівень (4,5–5 балів). Здобувач вищої освіти дотримується вимог до оформлення щоденника практики й звіту, самостійно й регулярно заповнює щоденник навчальної практики з психології, повно й вичерпно аналізує свою діяльність під час практики; вправно формулює зміст діяльності, яку здійснював; наводить доречні аргументи, теоретичні завваги підкріплює переконливими й конкретизованими прикладами та аналізом спостережуваних ситуацій, які виникали під час організації освітнього процесу, висловлює свої пропозиції щодо розвивального впливу уроку; послуговується нормативною термінологією освітньої галузі та термінологічним апаратом психології; розвиток думки (логічність і послідовність викладу) є цілісним, послідовним і несуперечливим; висловлювання органічні, пов'язані із сформульованими висновками, аргументами й прикладами; записи відзначаються багатством слововживання й дотриманням норм сучасної української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності та подає вчасно звітну документацію.

Достатній рівень (3,8–4,4 бали). Здобувач вищої освіти дотримується вимог до оформлення щоденника практики й звіту, самостійно й регулярно заповнює щоденник навчальної практики з психології, повно й вичерпно аналізує свою діяльність під час практики; формулює зміст діяльності, яку здійснював; наводить доречні аргументи, теоретичні завваги переважно підкріплює переконливими й конкретизованими прикладами, однак подеколи відсутній аналіз спостережуваних ситуацій, які виникали під час організації освітнього процесу, не завжди висловлює власні пропозиції щодо посилення розвивального впливу уроку; переважно послуговується нормативною термінологією освітньої галузі та термінологічним апаратом психології, однак трапляються окремі помилкові терміновживання; розвиток думки (логічність і послідовність викладу) є цілісним, послідовним і несуперечливим; висловлювання органічні, пов'язані із сформульованими висновками, аргументами й прикладами. У матеріалах практики наявні поодинокі орфографічні, пунктуаційні й стилістичні помилки. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності та подає вчасно звітну документацію.

Середній рівень (3,0–3,7 бали). Здобувач вищої освіти частково дотримується вимог до оформлення щоденника практики й звіту, самостійно, але не надто регулярно

заповнює щоденник навчальної практики з психології, не достатньо повно й вичерпно аналізує свою діяльність під час практики; формулює зміст діяльності, яку здійснював; наводить доречні аргументи, однак теоретичні завваги не завжди підкріплює переконливими й конкретизованими прикладами, немає аналізу спостережуваних ситуацій, які виникали під час організації освітнього процесу, не завжди висловлює власні пропозиції для посилення розвивального впливу уроку; наявні порушення у послуговуванні нормативною термінологією освітньої галузі та термінологічним апаратом психології; розвиток думки (логічність і послідовність викладу) не завжди цілісний, послідовний і несуперечливий. У матеріалах практики наявні орфографічні, пунктуаційні й стилістичні помилки. Здобувач не вчасно подав звітну документацію.

Початковий рівень (менше ніж 3 бали). Показники нижчі ніж ті, які відповідають середньому рівню.

Критерії оцінювання участь в обговоренні окремих фактів поведінки і діяльності учнів під час уроку та їх інтерпретації, спостережуваних проявів психічних явищ із керівником від кафедри психології освіти та здобувачами вищої освіти у процесі навчальної практики з психології (5 балів)

Високий рівень (4,5–5 балів). Здобувач вищої освіти повсякчас бере активну участь в обговоренні окремих фактів поведінки і діяльності учнів під час уроку та їх інтерпретації, спостережуваних проявів психічних явищ з керівником практики від кафедри психології освіти й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної практики з психології; послуговується нормативною термінологією психології; дотримується принципів логічності й послідовності у висловлюваннях; кваліфіковано відповідає на поставлені запитання; вміє обґрунтовувати свою думку; наводить аргументовані докази стосовно відстоювання своєї позиції; у мовленні дотримується норм сучасної української літературної мови тощо.

Достатній рівень (3,8–4,4 бали). Здобувач вищої освіти бере активну участь в обговоренні окремих фактів поведінки і діяльності учнів під час уроку та їх інтерпретації, спостережуваних проявів психічних явищ з керівником практики від кафедри психології освіти й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної практики з психології; переважно послуговується нормативною термінологією психології; переважно дотримується принципів логічності й послідовності у висловлюваннях; відповідає на поставлені запитання; вміє обґрунтовувати свою думку; переважно наводить аргументовані докази стосовно відстоювання своєї позиції; у мовленні наявні поодинокі порушення норм сучасної української літературної мови тощо.

Середній рівень (3,0–3,7 бали). Здобувач вищої освіти бере не досить активну участь в обговоренні окремих фактів поведінки і діяльності учнів під час уроку та їх інтерпретації, спостережуваних проявів психічних явищ з керівником практики від кафедри психології освіти й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної практики з психології; наявні порушення термінології психології; порушує принципи логічності й послідовності у висловлюваннях; не завжди відповідає на поставлені запитання; подеколи не може обґрунтувати свою думку; у мовленні наявні порушення норм сучасної української літературної мови тощо.

Початковий рівень (менше ніж 3 бали). Показники нижчі ніж ті, які відповідають середньому рівню.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань практики (80 балів)

У процесі оцінювання протоколів вивчення організованості учня під час уроку/ спостереження за навчально-пізнавальними інтересами учня під час уроку/ аналізу взаємодії вчителя і учня/вивчення проявів емоційно-вольових і пізнавальних процесів учнів і можливості їх розвитку під час уроку (**по 8 балів кожен**) звертається увага на таке:

Високий рівень (7,2 - 8 балів) – підготовлений здобувачем протокол за структурою

та змістом відповідає пропонованій орієнтовній схемі, віддзеркалює здійснену здобувачем роботу з вивчення психологічних особливостей учнів, віддзеркалює основні результати психологічного спостереження за поведінкою та діяльністю учнів на уроці. Зроблені здобувачем висновки логічні, ґрунтовні, викладені послідовно та містять опис основних особливостей взаємодії учня та вчителя/проявів організованості учня/його навчально-пізнавальних інтересів під час уроку/проявів емоційно-вольових процесів, зазначено основні розвивальні впливи вчителя на учнів. Загалом, складений здобувачем протокол засвідчує вільне володіння психологічними поняттями та категоріями, розуміння ним основних психологічних закономірностей спілкування, навчання, динаміки психічного розвитку та демонструє здатності здобувача в їх реалізації в освітньому процесі. Здобувач вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови, дотримується принципів академічної доброчесності.

Достатній рівень (6-7,1 бали) – підготовлений здобувачем протокол за структурою та змістом відповідає пропонованій орієнтовній схемі, віддзеркалює здійснену здобувачем роботу з вивчення психологічних особливостей та проявів поведінки учнів, віддзеркалює основні результати психологічного спостереження за поведінкою та діяльністю учнів на уроці, хоча містить неточності та незначні помилки у викладі основних результатів психологічних спостережень. Зроблені здобувачем висновки логічні, ґрунтовні, викладені послідовно та містять опис основних особливостей взаємодії учня та вчителя/проявів організованості учня/його навчально-пізнавальних інтересів під час уроку/проявів емоційно-вольових процесів, хоча і містять окремі неточності та огріхи змістового характеру, виокремлено лише деякі їх особливості та закономірності розвивального впливу уроку. Загалом, складений здобувачем протокол засвідчує володіння основними психологічними поняттями та категоріями, розуміння ним основних психологічних закономірностей динаміки психічного розвитку, але недостатньо демонструє здатності здобувача в їх реалізації в освітньому процесі. При підготовці протоколу здобувач припускався окремих огріхів у використанні психологічної термінології, допустив незначні стилістичні та граматичні помилки. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Середній рівень (4,8 – 5,9 балів) – підготовлений здобувачем протокол за структурою та змістом частково відповідає пропонованій орієнтовній схемі, недостатньо віддзеркалює здійснену здобувачем роботу з вивчення психологічних особливостей та проявів поведінки учнів; викладі основних результатів психологічних спостережень подано частково з суттєвими огріхами. Зроблені здобувачем висновки містять загальну інформацію про особливості взаємодії учня та вчителя/проявів організованості учня/його навчально-пізнавальних інтересів під час уроку/проявів емоційно-вольових процесів, не виокремлено у висновках до протоколу основні особливості та психологічні закономірності навчання та спілкування та динаміки психічного розвитку. Загалом, складений здобувачем протокол засвідчує часткове розуміння здобувачем сутності спостережуваних психічних явищ у поведінці та діяльності учня під час уроку, недостатню обізнаність здобувача у можливостях розвивального впливу уроку. Містить значну кількість помилок, неточностей та огріхів як мовно-стилістичних і у використанні психологічної термінології. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Початковий рівень (менше ніж 4,8 бали). Показники нижчі ніж ті, які відповідають середньому рівню: зміст та структура протоколу спостережень не відповідають пропонованій схемі, неповні або відсутні висновки тощо.

Критерії оцінювання Пам'ятки учню з самоорганізації

навчально-пізнавальної діяльності, укладеної за результатами вивчення та аналізу педагогічних прийомів активізації пізнавальної діяльності під час уроку (7 балів):

Високий рівень (6,3-7 балів) — зміст Пам'ятки учню з самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності віддзеркалює специфіку навчально-пізнавальної

діяльності; сформульовані рекомендації учням свідчать про розуміння здобувачем сутності кожного з прийомів навчально-пізнавальної діяльності, психологічні законів та механізмів самоуправління пізнавальною діяльністю. При укладанні Пам'ятки здобувачем враховані вікові особливості сприймання інформації. Структура та оформлення Пам'ятки відповідає всім вимогам до її складання. При формулюванні рекомендації здобувач вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови, виявляє креативність. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Достатній рівень (5,2-6,2 бали) — зміст Пам'ятки для учня з самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності віддзеркалює специфіку навчально-пізнавальної діяльності; при формулюванні рекомендації учням подекуди здобувачем допускає незначні неточності, хоча загалом розуміється на прийомах навчально-пізнавальної діяльності, психологічних законах та механізмах самоуправління пізнавальною діяльністю. При укладанні Пам'ятки здобувачем враховані вікові особливості сприймання інформації. Пам'ятка достатня за обсягом, лаконічна. При формулюванні рекомендації здобувач подекуди порушує норми української літературної мови, допускає окремі огріхи у використанні психологічної термінології. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Середній рівень (4,2 – 5,1 балів) — зміст Пам'ятки учню з самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності лише частково віддзеркалює специфіку навчально-пізнавальної діяльності; сформульовані рекомендації учням поверхові, загальні і не відображають розуміння здобувачем основних психологічних прийомів навчально-пізнавальної діяльності, психологічні законів та механізмів самоуправління пізнавальною діяльністю, стосуються здебільшого організації робочого місця та режиму дня учня. При укладанні Пам'ятки недостатньо враховані вікові особливості сприймання інформації. Пам'ятка містить значну кількість помилок, неточностей та огріхів як мовно-стилістичних і у використанні психологічної термінології. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Початковий рівень (менше ніж 4,2 бали) — зміст, структура та технічні вимоги до оформлення Пам'ятки лише частково відповідають вимогам до складання пам'ятки, виявлено академічну недоброчесність здобувача.

Критерії оцінювання добору методів діагностики психічних процесів та здійсненої самодіагностики (7 балів):

Високий рівень (6,3-7 балів) – здобувачем відібрано зазначену у завданні кількість психодіагностичного інструментарію для діагностики одного з психічних процесів. При укладанні протоколу самодіагностики зазначено назви методик, коректно зроблені посилання на інформаційні джерела, якими послуговувався здобувач. Повно, послідовно описано хід самодіагностики, правильно подано бланк відповіді, правильно здійснено обробку та інтерпретацію результатів діагностики. Здобувач володіє психологічною термінологією та зумів сформулювати рекомендації з розвитку з врахуванням отриманих результатів психологічної діагностики. Здобувач вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови, дотримується принципів академічної доброчесності.

Достатній рівень (5,2-6,2 бали) – здобувачем відібрано зазначену у завданні кількість психодіагностичного інструментарію для діагностики одного з психічних процесів. При укладанні протоколу самодіагностики зазначено назви методик, коректно зроблені посилання на інформаційні джерела, якими послуговувався здобувач. Неповно описано хід самодіагностики, правильно подано бланк відповіді, при обробці та інтерпретації результатів діагностики здобувач допустився незначних неточностей та огріхів. Здобувач загалом володіє психологічною термінологією, при формулюванні рекомендацій з розвитку психічного процесу неповністю врахуванні отримані результатів психологічної діагностики. Подеколи порушує норми української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Середній рівень (4,2 – 5,1 балів) – здобувачем обрано недостатню кількість психодіагностичного інструментарію для діагностики одного з психічних процесів. При укладанні протоколу самодіагностики не зазначено назви методик, некоректно зроблені/не зроблено посилання на інформаційні джерела, якими послуговувався здобувач. Опис ходу самодіагностики хаотичний, неповний, бланк відповіді містить похибки, при обробці та інтерпретації результатів діагностики здобувач допустився значних неточностей та помилок. Здобувач не виявив володіння психологічною термінологією, рекомендаціям з розвитку психічного процесу не сформульовані або не врахуванні отримані результати психологічної діагностики. Порушує норми сучасної української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Початковий рівень (менше ніж 4,2 бали) – підібраний психодіагностичний інструментарій не відповідають завданню або стосуються діагностики різних психічних процесів, відсутні їх опис, посилання на інформаційні джерела; відсутні кілька складових протоколу самодіагностики.

Критерії оцінювання захисту навчальної практики з психології (5 балів)

Високий рівень (4,5–5 балів). Здобувач вищої освіти повно й вичерпно аналізує діяльність, яку здійснював під час практики; послуговується нормативною термінологією психології; дотримується принципів логічності й послідовності у висловлюваннях, дотримується норм сучасної української літературної мови; бере активну участь в обговоренні звітів інших здобувачів; кваліфіковано відповідає на поставлені запитання; демонструє презентацію звітних матеріалів тощо.

Достатній рівень (3,8–4,4 бали). Здобувач вищої освіти достатньо повно й вичерпно аналізує діяльність, яку здійснював під час практики; послуговується нормативною термінологією психології, однак допускає окремі неточні формулювання, які самостійно виправляє після спрямувальних питань; переважно дотримується принципів логічності й послідовності у висловлюваннях, у мовленні наявні поодинокі порушення норм сучасної української літературної мови; бере участь в обговоренні звітів інших здобувачів; кваліфіковано відповідає на поставлені запитання, однак з окремими неточностями тощо.

Середній рівень (3,0–3,7 бали). Здобувач вищої освіти недостатньо повно й вичерпно аналізує діяльність, яку здійснював під час практики; допускає помилки у використанні термінології психології; частково порушує принципи логічності й послідовності у висловлюваннях, у мовленні наявні порушення норм сучасної української літературної мови; не досить активний в обговоренні звітів інших здобувачів; допускає у відповідях на поставлені запитання тощо.

помилки **Початковий рівень (менше ніж 3 бали).** Показники нижчі ніж ті, які відповідають середньому рівню.

Рекомендована література

Основна

1. Варій М. Загальна психологія: підручник. В 2-х т. Т.1. Львів: Апріорі, 2016. 382с.
2. Варій М. Загальна психологія: підручник. В 2-х т. Т.2. Львів: Апріорі, 2016. 258с.
3. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник. / О.В.Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. Київ : Каравела, 2017. 400 с.
4. Дуткевич Т.В. Загальна психологія. Теоретичний курс: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 388 с.
5. Дуткевич Т.В. Теорія і практика розвивально-корекційної роботи психолога (Теоретичний курс) : навч. посіб. Київ: КНТ, 2017. 265 с.

6. Кутішенко В. П. Вікова і педагогічна психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 190 с.
7. Савчин Мирослав. Загальна психологія: підручник. Київ: ВЦ: Академія, 2018, 2020. 344 с.

Допоміжна

1. Бенеш Г. Психологія. Довідник: пер. з нім. Київ: Знання-Прес, 2007.
2. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник : навч. посіб., 4-те вид., випр. і доп. Київ : Каравела, 2020. 418 с.
3. Психологічна енциклопедія. / автор-упорядник О. М. Степанов. Київ : «Академвидав», 2006. 424 с.
4. Загальна психологія: Хрестоматія / Долинська Л.В. та ін. Київ: Каравела, 2017. 640 с.

ООК 27.02 НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З ПЕДАГОГІКИ

Мета навчальної практики з педагогіки – адаптування здобувачів вищої освіти до умов їх майбутньої професійної діяльності в закладах загальної середньої освіти (5-9 класи); забезпечення пізнання ними закономірностей професійної діяльності та закладання основ творчого оволодіння способами її організації; виховання у здобувачів вищої освіти потреби у професійному самовдосконаленні.

Основні завдання навчальної практики з педагогіки:

- формувати у здобувачів вищої освіти інтегральну, загальні й спеціальні (фахові) компетентності та професійно значущі якості особистості;
- ознайомити здобувачів вищої освіти з сучасними технологіями освітньої діяльності, її педагогічними та організаційними умовами в закладах освіти та інноваційним педагогічним досвідом для сприяння їхній успішній адаптації до майбутньої професійної діяльності;
- навчити здобувачів вищої освіти проводити педагогічне спостереження, працювати в команді, збирати необхідну інформацію, проводити відповідний аналіз для залучення їх до науково-дослідницької педагогічної діяльності;
- сприяти вивченню здобувачами вищої освіти наявних засобів навчання з фаху (устаткування, обладнання навчальних кабінетів) та особливостей їх використання освітньому процесі з урахуванням індивідуальних особливостей його учасників, навчально-методичного, інформаційного забезпечення та ін. у ході відвідування ними уроків з фаху й інших навчальних предметів, виховних заходів з відповідним педагогічним аналізом;
- створити оптимальні умови здобувачам вищої освіти для професійного самовдосконалення на основі моніторингу власної практичної діяльності, розвитку творчих здібностей для формування готовності до майбутньої професійної діяльності.

Навчальна практика з педагогіки – необхідний етап у підготовці майбутніх учителів української мови та літератури ЗЗСО; учителів англійської мови ЗЗСО. Вона є початковим етапом практичного освоєння педагогічної професії. З метою ознайомлення здобувачів вищої освіти із системою середньої освіти в Україні, з особливостями роботи ЗЗСО практика проводиться в 5-9 класах закладів загальної середньої освіти різного типу.

У ході проведення навчальної практики з педагогіки в здобувачів вищої освіти мають бути сформовані такі **компетентності**:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі 01 Освіта / Педагогіка, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, психології, предметних знань з української мови і літератури, англійської мови, теорії й методики навчання української мови і літератури, англійської мови,
-----------------------------------	--

	характеризується комплексністю й невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти).	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 03	Здатність до самоорганізації, самостійного вирішення проблемних ситуацій, швидкої адаптації в нових умовах, оптимального розв'язання професійних завдань; вміння адекватно розподіляти час; здатність проявляти ініціативу.
	ЗК 04	Уміння працювати в команді; здатність до високоефективного міжособистісного спілкування; вміння розвивати лідерські якості.
	ЗК 07	Уміння здійснювати аналіз та синтез, проводити логічні операції, розвивати абстрактне мислення.
	ЗК 08	Здатність розуміти закономірності розвитку суспільно-історичного процесу та предметної галузі, проводити наукові дослідження, вміння оперувати науковою термінологією, оцінювати результати пошукової діяльності, робити наукові висновки та узагальнення.
	ЗК 09	Уміння застосовувати теоретичні знання на практиці, здатність розвивати й удосконалювати практичні вміння та навички.
	ЗК 10	Уміння проявляти креативність у вирішенні професійних завдань; дотримуватися принципів професійної етики та правил академічної доброчесності; застосовувати гнучкість мислення і відкритість у реалізації мовно-літературних компетентностей.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК 04	Предметно-методична компетентність
	СК 04.2	Здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей.
	СК 04.3	Здатність здійснювати інтегроване навчання учнів.
	СК 04.5	Здатність розвивати в учнів критичне мислення.
	СК 04.7	Здатність формувати ціннісні ставлення в учнів.
	СК 06	Психологічна компетентність
	СК 06.1	Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів.
	СК 06.2	Здатність використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності.
	СК 06.3	Здатність формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність.
	СК 06.4	Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.
	СК 07	Емоційно-етична компетентність
	СК 07.2	Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.
	СК 08	Компетентність педагогічного партнерства
	СК 08.1	Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому

		процесі.
СК 08.2		Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.
СК 08.3		Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами
СК 09		Інклюзивна компетентність
СК 09.1		Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища.
СК 09.2		Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.
СК 09.3		Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.
СК 10		Здоров'язбережувальна компетентність
СК 10.1		Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу.
СК 11		Проектувальна компетентність
СК 11		Здатність проектувати осередки виховання і розвитку учнів.
СК 12		Прогностична компетентність
СК 12		Здатність планувати освітній процес та прогнозувати його результати.
СК 13		Організаційна компетентність
СК 13.1		Здатність організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів.
СК 13.2		Здатність організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.
СК 14		Оцінювально-аналітична компетентність
СК 14.1		Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання учнів та аналізувати їх.
СК 14.2		Здатність забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.
СК 15		Інноваційна компетентність
СК 15.2		Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.
СК 15.3		Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.
СК 16		Здатність до навчання впродовж життя
СК 16.1		Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя.
СК 16.2		Здатність взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії тощо).
СК 17		Рефлексивна компетентність
СК 17		Здатність здійснювати самодіагностику педагогічної діяльності, визначати індивідуальні професійні потреби; творчо осмислювати і долати проблемні ситуації; планувати власну діяльність й керувати нею.

--	--	--

Бази навчальної практики з педагогіки

Згідно з вимогами Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) (затверджено вченою радою університету 30.08.2021 р.; введено в дію наказом ректора від 31.08.2021 р. №111-ОД) та на основі укладених договорів на проведення навчальної практики з педагогіки базами практики визначено заклади загальної середньої освіти м. Кам'янець-Подільський, які відповідають вимогам до баз практики і спроможні забезпечити виконання здобувачам вищої освіти робочої програми практики. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка уклав із базами практики договори на проведення практики здобувачів вищої освіти за формою, визначеною в наказі Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. №93 (зарєстровано в Міністерстві юстиції України 30.04.1993 р. №35).

Зміст навчальної практики з педагогіки

Навчальна практика є початковим етапом практичного засвоєння практикантами педагогічної професії, ознайомлення із системою освіти в Україні, з особливостями роботи різних типів закладів освіти, що забезпечують здобуття загальної середньої освіти та ін.

№ з/п	Зміст роботи	Орієнтовний час на виконання завдань	Форми й методи організації діяльності	Форма звіту
Змістовий модуль 1. Аналіз навчальної та виховної роботи під час практики (завдання з педагогіки)				
1.	Настановна конференція. Організаційні питання практики (розподіл за базами практик, ознайомлення з робочою програмою та індивідуальними завданнями відповідно бази практики; проходження інструктажу з правил внутрішнього розпорядку, техніки безпеки і охорони праці).	2 год.	Участь у конференції.	Фіксація інформації у щоденнику
2.	Вступна консультація з керівником практики від кафедри педагогіки та менеджменту освіти (вимоги до ведення документації, огляд новинок педагогічної літератури).	1 год.	Участь у консультації.	Фіксація інформації в щоденнику практики.
3.	Ознайомлення з організацією навчального та виховного процесу на базі практики, плануванням роботи закладу освіти, внутрішнім розпорядком роботи бази практики (бесіда з керівником закладу освіти, заступником керівника закладу освіти). Знайомство з учителями, учнями класу, ознайомлення з вимогами до оснащення кабінетів з фаху, наочними посібниками. Відвідування структурних підрозділів баз практик під час ознайомчого етапу практики (ознайомлення з плануванням та організацією навчального та виховного процесу в класі, класною документацією (журнал, календарні та	12 год.	Бесіда з представниками адміністрації бази практики. Робота зі шкільною документацією. Консультація у керівника практики.	Фіксація інформації у щоденнику. Опис структури бази практики, її основних завдань на поточний навчальний рік, основних видів шкільної документації, способів і форм реалізації концепції «Нова українська школа», особливостями навчання та виховання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в процесі

	позаурочні плани, реалізацією концепції «Нова українська школа», планом роботи школи). Знайомство з особливостями навчання та виховання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в процесі інклюзивного навчання в закладі освіти.			інклюзивного навчання в закладі освіти та ін.
4.	Ознайомлення з наповненням офіційного сайту закладу загальної середньої освіти, його публічною інформацією.	4 год.	Аналіз офіційного сайту закладу освіти як бази практики.	Фіксація інформації в щоденнику практики.
5.	Ознайомлення з бібліотекою бази практики.	1 год.	Відвідування бібліотеки бази практики.	Фіксація інформації в щоденнику практики.
6.	Визначення календарного графіка проходження навчальної практики з педагогіки.	2 год.	Складання календарного графіку проходження навчальної практики з педагогіки.	Заповнювання календарного графіку проходження навчальної практики з педагогіки, розміщеного в щоденнику практики.
7.	Знайомство з класним керівником, за яким закріплений практикант (взяти участь у бесіді з класним керівником з метою загального уявлення про клас, окремих учнів, особливості його роботи з класом, з активом класу; особливості навчання та виховання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в процесі інклюзивного навчання в закладі освіти, зміст виховної та індивідуальної роботи класного керівника зі здобувачами освіти; робота класного керівника з батьками). Ознайомлення з організацією методичної роботи у школі, передовим педагогічним досвідом.	6 год. 6 год.	Бесіда з класним керівником. Допомога класному керівникові у підготовці і проведенні виховних заходів; класної години, колективної творчої справи, бесіди, диспуту, вечора, екскурсії тощо, згідно з індивідуальним планом студента.	Фіксація інформації в щоденнику практики. Укладання відомостей про класного керівника та особливості його роботи. Конспект виховного заходу (на окремих аркушах).
8.	Ознайомлення з розкладом уроків класного керівника та класу, до якого прикріплений практикант на весь період практики.	1 год.	Аналіз розкладу уроків у прикріпленому класі.	Фіксація інформації в щоденнику практики.
9.	Відвідування уроків у прикріпленому класі для проведення спостережень за схемами: Схема спостереження за процесом навчання на уроці. Схема спостереження за процесом засвоєння здобувачами освіти знань, вмінь і навичок на уроці. Схема спостереження за реалізацією принципів навчання на уроці. Схема спостереження за реалізацією методів навчання на уроці. Схема спостереження за здійсненням контролю успішності навчальної діяльності здобувачів освіти. Схема аналізу особливостей розвитку, навчання та виховання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в процесі інклюзивного навчання в закладі освіти.	40 год.	Бесіда з учителями. Відвідання, спостереження та аналіз уроків у прикріпленому класі. Консультація у керівника практики. Аналіз шкільної документації, зокрема укладеної за принципами Нової української школи, особливостями інклюзивного навчання та ін.	Фіксація інформації в щоденнику практики. Опис результатів спостережень на уроках (на окремих аркушах).

10.	Перевірка учнівських щоденників. Збір, обробка і аналіз фактичних даних з фаху.	3 год.	Спостереження за роботою класного керівника та асистента вчителя з активом класу. Бесіда з активом.	Фіксація матеріалів спостереження, змісту бесіди, індивідуальної роботи з учнем та аналіз власної діяльності у щоденнику.
11.	Ознайомлення з системою педагогічного керівництва спільної діяльності сім'ї та школи у вихованні та навчанні дітей та допомога учителю в підготовці і проведенні видів робіт. Ознайомлення з роботою дитячих організацій, гуртків чи об'єднань за інтересами.	6 год. 4 год.	Бесіда з класним керівником. Бесіда з керівником організації, гуртка, об'єднання, ознайомлення з планами роботи, відвідування заняття/гуртка.	Фіксація інформації у щоденнику.
12.	Захист здобувачами вищої освіти навчальної практики з педагогіки. Підведення підсумків. Залік.	2 год.	Звіти практикантів про виконання індивідуального плану.	Звіт про навчальну практику з педагогіки здобувачів вищої освіти.
РАЗОМ		90 год.		

Критерії оцінювання результатів навчальної практики з педагогіки

Комісія оцінює результати практики здобувачів вищої освіти в терміни, встановлені відповідним наказом ректора про проведення практики здобувачів вищої освіти на базах практики в останні дні її проходження або в університеті впродовж перших десяти календарних днів після завершення практики.

Загальна оцінка за практику виставляється згідно з навчальним планом: «зараховано» / «не зараховано». Захист практики завершується виставленням заліку. Оцінка виставляється головою комісії у відомість обліку успішності та заліковій книжці.

Здобувачеві вищої освіти, який не виконав робочу програму практики з поважних причин (підтверджених документально), може бути надано право на проходження практики повторно за умов, визначених університетом та за погодженням із базою практики. Здобувача вищої освіти, який вдруге отримав негативну оцінку з практики «не зараховано», відраховують з університету.

Здобувача вищої освіти, який не виконав робочу програму практики без поважних причин або отримав оцінку «не зараховано» за результатами захисту звіту про практику, відраховують з університету за невиконання навчального плану.

Рейтингове оцінювання навчальних досягнень практиканта за підсумками проходження практики здійснюють керівники практики від бази практики, керівник практики від кафедри педагогіки та менеджменту освіти за 100-бальною шкалою, за національною шкалою та за шкалою ECTS. Її результати фіксується у відомості обліку успішності та заліковій книжці здобувача вищої освіти.

Розподіл балів за змістовими модулями:

Поточний контроль – 100 балів	Сума балів
Змістовий модуль 1. Аналіз навчальної та виховної роботи під час практики (завдання з педагогіки)	100
50 балів	

Критерії оцінювання та розподіл 100 балів для оцінювання завдань з педагогіки

Вид роботи	Кількість балів
Відповідність змісту звіту робочій програмі й змісту діяльності практиканта, якість їх оформлення	10
Відповідність змісту щоденника робочій програмі й змісту діяльності практиканта, якість їх оформлення	10
Конспект виховного заходу	10
Індивідуальний план практиканта	10
Схема спостереження за процесом навчання на уроці	10
Схема спостереження за процесом засвоєння здобувачами освіти знань, вмінь і навичок на уроці	10
Схема спостереження за реалізацією принципів навчання на уроці	10
Схема спостереження за реалізацією методів навчання на уроці	10
Схема спостереження за здійсненням контролю успішності навчальної діяльності здобувачів освіти	10
Схема аналізу особливостей розвитку, навчання та виховання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в процесі інклюзивного навчання в закладі освіти	10
Разом	100 балів

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ:

Відповідність змісту звіту робочій програмі й змісту діяльності практиканта, якість їх оформлення (10 балів):

9-10 балів – звіт з практики оформлений згідно з вимогами, містить повний аналіз виконання завдань з педагогіки, у ньому повністю віддзеркалено хід виконання завдань з педагогіки, відсутні помилки мовного та змістового характеру;

7-8 балів – звіт з практики оформлений згідно з вимогами, містить неповний аналіз виконання завдань з педагогіки, у ньому неповно висвітлено хід виконання завдань з педагогіки, допущені помилки мовного та змістового характеру;

6 балів – звіт з практики оформлений згідно з вимогами, але види робіт у ньому висвітлено не повно, звіт викладено з порушенням вимог, допущені помилки мовного та змістового характеру;

0-5 балів – звіт з практики не подано або він містить суттєві порушення вимог до його змісту та оформлення, допущені помилки мовного та змістового характеру; виявлено порушення практикантом вимог академічної доброчесності.

Відповідність змісту щоденника робочій програмі й змісту діяльності практиканта, якість їх оформлення (10 балів):

9-10 балів – щоденник практики оформлений згідно з вимогами, містить повний аналіз виконання завдань з педагогіки, у ньому повністю віддзеркалено хід виконання завдань з педагогіки, відсутні помилки мовного та змістового характеру;

7-8 балів – щоденник практики оформлений згідно з вимогами, містить неповний аналіз виконання завдань з педагогіки, у ньому неповно висвітлено хід виконання завдань з педагогіки, допущені помилки мовного та змістового характеру;

6 балів – щоденник практики оформлений згідно з вимогами, але види робіт у ньому практики висвітлено не повно, допущені помилки мовного та змістового характеру;

0-5 балів – щоденник практики не подано або він містить суттєві порушення вимог до його змісту та оформлення, допущені помилки мовного та змістового характеру; виявлено порушення практикантом вимог академічної доброчесності.

Конспект виховного заходу (10 балів):

9-10 балів – конспект відвіданого виховного заходу та його оформлення повністю відповідає вимогам, містить ґрунтовний і повний аналіз його змісту та особливостей проведення, відсутні помилки мовного та змістового характеру;

7-8 балів – конспект відвіданого виховного заходу оформлено згідно з вимогами, містить неповний аналіз його змісту та особливостей проведення, допущені помилки мовного та змістового характеру;

6 балів – конспект відвіданого виховного заходу оформлено з помилками в дотриманні вимог; містить поверхневий аналіз його змісту та особливостей проведення, допущені помилки мовного та змістового характеру;

5-0 балів – конспект відвіданого виховного заходу не подано або він містить суттєві порушення вимог до їх змісту та оформлення, допущені помилки мовного та змістового характеру; виявлено порушення практикантом вимог академічної доброчесності.

Індивідуальний план практиканта (10 балів):

9-10 балів – індивідуальний план практиканта утворено в перший день проведення навчальної практики з педагогіки після ознайомлення з класом, класним керівником, планом виховної роботи та вчасно подано на затвердження керівнику практики; оформлено згідно з вимогами; відсутні помилки мовного та змістового характеру;

7-8 балів – індивідуальний план практиканта утворено та оформлено згідно з вимогами, подано на затвердження керівнику практики із незначним порушенням терміну подання, містить не повний перелік видів робіт з педагогіки, допущені помилки мовного та змістового характеру;

6 балів – індивідуальний план практиканта утворено та оформлено з порушенням вимог, подано із значним порушенням терміну подання, містить поверхневий перелік видів робіт з педагогіки, допущені помилки мовного та змістового характеру;

5-0 балів – індивідуальний план практиканта не підготовлено і не подано на затвердження керівнику практики.

Схема спостереження за процесом навчання на уроці (10 балів):

9-10 балів – зміст спостереження за процесом навчання на уроці повністю відповідає вимогам схеми його проведення, містить ґрунтовний і повний аналіз змісту стимулювання вчителем навчально-пізнавальної діяльності учнів, викладу нового матеріалу, виправлення вчителем помилок, допущених здобувачами освіти, залучення їх до цієї роботи, залучення здобувачів освіти до узагальнення, оцінки роботи здобувачів освіти під час уроку, залучення їх до самооцінки, пояснення домашнього завдання; містить загальне враження про урок і досягнення його мети; відсутні помилки мовного та змістового характеру;

7-8 балів – зміст спостереження за процесом навчання на уроці відповідає вимогам схеми його проведення, містить не повний аналіз змісту стимулювання вчителем навчально-пізнавальної діяльності учнів, викладу нового матеріалу, виправлення вчителем помилок, допущених здобувачами освіти, залучення їх до цієї роботи, залучення здобувачів освіти до узагальнення, оцінки роботи здобувачів освіти під час уроку, залучення їх до самооцінки, пояснення домашнього завдання; містить враження про урок і досягнення його мети; допущені помилки мовного та змістового характеру;

6 балів – зміст спостереження за процесом навчання на уроці поверхнево відповідає вимогам схеми його проведення, містить поверхневий аналіз змісту стимулювання вчителем навчально-пізнавальної діяльності учнів, викладу нового матеріалу, виправлення вчителем помилок, допущених здобувачами освіти, залучення їх до цієї роботи, залучення здобувачів освіти до узагальнення, оцінки роботи здобувачів освіти під час уроку, залучення їх до самооцінки, пояснення домашнього завдання; не містить враження про урок і досягнення його мети; допущені помилки мовного та змістового характеру;

5-0 балів – спостереження за процесом навчання на уроці не підготовлено і не подано на перевірку керівнику практики; виявлено порушення практикантом вимог академічної доброчесності.

Схема спостереження за процесом засвоєння здобувачами освіти знань, вмінь і навичок на уроці (10 балів):

9-10 балів – зміст спостереження за процесом засвоєння здобувачами освіти знань, вмінь і навичок на уроці повністю відповідає вимогам схеми його проведення, містить ґрунтовний і повний аналіз змісту прийомів, які застосовує вчитель, для якісного сприймання матеріалу здобувачами освіти, його пояснення та визначення рівнів узагальнення матеріалу на уроці (понятійне, міжпонятійне, тематичне, підсумкове), виконання репродуктивних чи творчих вправ на уроці; містить загальне враження щодо рівня засвоєння учнями знань, вмінь і навичок на уроці; відсутні помилки мовного та змістового характеру;

7-8 балів – зміст спостереження за процесом засвоєння здобувачами освіти знань, вмінь і навичок на уроці відповідає вимогам схеми його проведення, містить не повний аналіз змісту прийомів, які застосовує вчитель, для якісного сприймання матеріалу здобувачами освіти, його пояснення та визначення рівнів узагальнення матеріалу на уроці (понятійне, міжпонятійне, тематичне, підсумкове), виконання репродуктивних чи творчих вправ на уроці; містить враження щодо рівня засвоєння учнями знань, вмінь і навичок на уроці; допущені помилки мовного та змістового характеру;

6 балів – зміст спостереження за процесом засвоєння здобувачами освіти знань, вмінь і навичок на уроці відповідає вимогам схеми його проведення, містить поверхневий аналіз змісту прийомів, які застосовує вчитель, для якісного сприймання матеріалу здобувачами освіти, його пояснення та визначення рівнів узагальнення матеріалу на уроці (понятійне, міжпонятійне, тематичне, підсумкове), виконання репродуктивних чи творчих вправ на уроці; не містить враження щодо рівня засвоєння учнями знань, вмінь і навичок на уроці; допущені помилки мовного та змістового характеру;

5-0 балів – спостереження за процесом засвоєння здобувачами освіти знань, вмінь і навичок на уроці не підготовлено і не подано на перевірку керівнику практики; виявлено порушення практикантом вимог академічної доброчесності.

Схема спостереження за реалізацією принципів навчання на уроці (10 балів):

9-10 балів – зміст спостереження за реалізацією принципів навчання на уроці повністю відповідає вимогам схеми його проведення, містить ґрунтовний і повний аналіз змісту з визначення цілі і завдань уроку та їх реалізації; використання на уроці наукових понять, їх формулювання та виведення правил, законів тощо, які застосовувались у процесі практичної роботи; використання учителем залишкових знань чи знань з інших навчальних предметів, із життєвого досвіду здобувачів освіти; застосування учителем прийомів збудження активності здобувачів освіти; реалізації ним принципу свідомості навчання та інших принципів; доцільне використання на уроці наочних посібників, мультимедійних засобів навчання та на їх основі якісне пояснення матеріалу і порядку виконання практичних завдань; здійснення диференційованого, особистісно-орієнтованого навчання, індивідуального підходу до здобувачів освіти; формування учителем позитивних емоцій у здобувачів освіти; містить загальні висновки щодо реалізації принципів навчання на уроці; відсутні помилки мовного та змістового характеру;

7-8 балів – зміст спостереження за реалізацією принципів навчання на уроці відповідає вимогам схеми його проведення, містить не повний аналіз змісту з визначення цілі і завдань уроку та їх реалізації; використання на уроці наукових понять, їх формулювання та виведення правил, законів тощо, які застосовувались у процесі практичної роботи; використання учителем залишкових знань чи знань з інших навчальних предметів, із життєвого досвіду здобувачів освіти; застосування учителем

прийомів збудження активності здобувачів освіти; реалізації ним принципу свідомості навчання та інших принципів; доцільне використання на уроці наочних посібників, мультимедійних засобів навчання та на їх основі якісне пояснення матеріалу і порядку виконання практичних завдань; здійснення диференційованого, особистісно-орієнтованого навчання, індивідуального підходу до здобувачів освіти; формування учителем позитивних емоцій у здобувачів освіти; містить загальні висновки щодо реалізації принципів навчання на уроці; допущені помилки мовного та змістового характеру;

6 балів – зміст спостереження за реалізацією принципів навчання на уроці відповідає вимогам схеми його проведення, містить поверхневий аналіз змісту з визначення цілі і завдань уроку та їх реалізації; використання на уроці наукових понять, їх формулювання та виведення правил, законів тощо, які застосовувались у процесі практичної роботи; використання учителем залишкових знань чи знань з інших навчальних предметів, із життєвого досвіду здобувачів освіти; застосування учителем прийомів збудження активності здобувачів освіти; реалізації ним принципу свідомості навчання та інших принципів; доцільне використання на уроці наочних посібників, мультимедійних засобів навчання та на їх основі якісне пояснення матеріалу і порядку виконання практичних завдань; здійснення диференційованого, особистісно-орієнтованого навчання, індивідуального підходу до здобувачів освіти; формування учителем позитивних емоцій у здобувачів освіти; не містить загальних висновків щодо реалізації принципів навчання на уроці; допущені помилки мовного та змістового характеру;

5-0 балів – спостереження за реалізацією принципів навчання на уроці не підготовлено і не подано на перевірку керівнику практики; виявлено порушення практикантом вимог академічної доброчесності.

Схема спостереження за реалізацією методів навчання на уроці (10 балів):

9-10 балів – зміст спостереження за реалізацією методів навчання на уроці повністю відповідає вимогам схеми його проведення, містить ґрунтовний і повний аналіз змісту логіки поведінки учителя, використання ним методів і прийомів актуалізації опорних знань; спонування здобувачів освіти до усвідомлення ними необхідності відновлення у своїй пам'яті опорних знань, їх актуалізації; підведення здобувачів освіти до вивчення нового навчального матеріалу та хід діяльності учителя, спрямованої на їх організацію; оцінювання доцільності вибору методів і прийомів навчання у цьому фрагменті уроку та логіки викладу навчального матеріалу; володіння здобувачами освіти методами самостійної пізнавальної діяльності; зміст організації освітнього процесу з підвищення розумової активності здобувачів освіти; використання учителем на уроці методів навчання для формування вмінь і навичок у здобувачів освіти; результативність мобілізації здобувачів освіти на узагальнення та систематизацію знань, умінь і навичок; особливості застосування учителем стимулювання здобувачів освіти під час навчальної діяльності, використання ним методів і прийомів навчання, які сприяли активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти; містить оцінку діяльності вчителя і здобувачів освіти та власні пропозиції; відсутні помилки мовного та змістового характеру;

7-8 балів – зміст спостереження за реалізацією методів навчання на уроці відповідає вимогам схеми його проведення, містить не повний аналіз змісту логіки поведінки учителя, використання ним методів і прийомів актуалізації опорних знань; спонування здобувачів освіти до усвідомлення ними необхідності відновлення у своїй пам'яті опорних знань, їх актуалізації; підведення здобувачів освіти до вивчення нового навчального матеріалу та хід діяльності учителя, спрямованої на їх організацію; оцінювання доцільності вибору методів і прийомів навчання у цьому фрагменті уроку та логіки викладу навчального матеріалу; володіння здобувачами освіти методами самостійної пізнавальної діяльності; зміст організації освітнього процесу з підвищення розумової активності здобувачів освіти; використання учителем на уроці методів навчання для формування вмінь і навичок у здобувачів освіти; результативність мобілізації здобувачів

освіти на узагальнення та систематизацію знань, умінь і навичок; особливості застосування учителем стимулювання здобувачів освіти під час навчальної діяльності, використання ним методів і прийомів навчання, які сприяли активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти; містить оцінку діяльності вчителя і здобувачів освіти та власні пропозиції; допущені помилки мовного та змістового характеру;

6 балів – зміст спостереження за реалізацією методів навчання на уроці відповідає вимогам схеми його проведення, містить поверхневий аналіз змісту логіки поведінки учителя, використання ним методів і прийомів актуалізації опорних знань; спонукання здобувачів освіти до усвідомлення ними необхідності відновлення у своїй пам'яті опорних знань, їх актуалізації; підведення здобувачів освіти до вивчення нового навчального матеріалу та хід діяльності учителя, спрямованої на їх організацію; оцінювання доцільності вибору методів і прийомів навчання у цьому фрагменті уроку та логіки викладу навчального матеріалу; володіння здобувачами освіти методами самостійної пізнавальної діяльності; зміст організації освітнього процесу з підвищення розумової активності здобувачів освіти; використання учителем на уроці методів навчання для формування вмінь і навичок у здобувачів освіти; результативність мобілізації здобувачів освіти на узагальнення та систематизацію знань, умінь і навичок; особливості застосування учителем стимулювання здобувачів освіти під час навчальної діяльності, використання ним методів і прийомів навчання, які сприяли активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти; не містить оцінку діяльності вчителя і здобувачів освіти та власних пропозицій; допущені помилки мовного та змістового характеру;

5-0 балів – спостереження за реалізацією методів навчання на уроці не підготовлено і не подано на перевірку керівнику практики; виявлено порушення практикантом вимог академічної доброчесності.

Схема спостереження за здійсненням контролю успішності навчальної діяльності здобувачів освіти (10 балів):

9-10 балів – зміст спостереження за здійсненням контролю успішності навчальної діяльності здобувачів освіти повністю відповідає вимогам схеми його проведення, містить ґрунтовний і повний аналіз змісту реалізації учителем зворотного зв'язку у процесі навчання шляхом аналізу й оцінки знань, умінь та навичок здобувачів освіти; спостереження за створенням учителем ситуацій значущості процесу перевірки й оцінки навчальної діяльності здобувачів освіти; наявність особистої думки щодо дотримання учителем вимог об'єктивності, систематичності, аргументованості, врахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти (темперамент, мовні дефекти та ін.), в аналізі й оцінці знань, умінь і навичок здобувачів освіти; позитивний емоційний настрій здобувачів освіти під час опитування; чіткість формулювання учителем запитання, яке спонукало здобувачів освіти до активних мисленнєвих дій та наскільки він уважно слухає відповідь здобувачів освіти, схвальним словом, жестом і мімікою стимулює їх мисленнєву активність; дотримання учителем сучасних критеріїв оцінювання; використання учителем формульованого оцінювання як інноваційної технології в освітньому процесі; залучення учителем здобувачів освіти до перевірки рівня засвоєння знань шляхом перевірки письмових робіт інших учнів класу; створення можливості здобувачам освіти повторно опрацювати навчальний матеріал, виконати навчальні завдання відповідно до їх індивідуальних розумових можливостей; використання учителем оціночних суджень; містить загальне враження практиканта про рівень успішності здобувачів освіти; відсутні помилки мовного та змістового характеру;

7-8 балів – зміст спостереження за здійсненням контролю успішності навчальної діяльності здобувачів освіти відповідає вимогам схеми його проведення, містить не повний аналіз змісту реалізації учителем зворотного зв'язку у процесі навчання шляхом аналізу й оцінки знань, умінь та навичок здобувачів освіти; спостереження за створенням учителем ситуацій значущості процесу перевірки й оцінки навчальної діяльності здобувачів освіти; наявність особистої думки щодо дотримання учителем вимог

об'єктивності, систематичності, аргументованості, врахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти (темперамент, мовні дефекти та ін.), в аналізі й оцінці знань, умінь і навичок здобувачів освіти; позитивний емоційний настрій здобувачів освіти під час опитування; чіткість формулювання учителем запитання, яке спонукало здобувачів освіти до активних мисленнєвих дій та наскільки він уважно слухає відповідь здобувачів освіти, схвальним словом, жестом і мімікою стимулює їх мисленнєву активність; дотримання учителем сучасних критеріїв оцінювання; використання учителем формульовального оцінювання як інноваційної технології в освітньому процесі; залучення учителем здобувачів освіти до перевірки рівня засвоєння знань шляхом перевірки письмових робіт інших учнів класу; створення можливості здобувачам освіти повторно опрацювати навчальний матеріал, виконати навчальні завдання відповідно до їх індивідуальних розумових можливостей; використання учителем оціночних суджень; містить загальне враження практиканта про рівень успішності здобувачів освіти; допущені помилки мовного та змістового характеру;

6 балів – зміст спостереження за здійсненням контролю успішності навчальної діяльності здобувачів освіти відповідає вимогам схеми його проведення, містить поверхневий аналіз змісту реалізації учителем зворотного зв'язку у процесі навчання шляхом аналізу й оцінки знань, умінь та навичок здобувачів освіти; спостереження за створенням учителем ситуацій значущості процесу перевірки й оцінки навчальної діяльності здобувачів освіти; наявність особистої думки щодо дотримання учителем вимог об'єктивності, систематичності, аргументованості, врахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти (темперамент, мовні дефекти та ін.), в аналізі й оцінці знань, умінь і навичок здобувачів освіти; позитивний емоційний настрій здобувачів освіти під час опитування; чіткість формулювання учителем запитання, яке спонукало здобувачів освіти до активних мисленнєвих дій та наскільки він уважно слухає відповідь здобувачів освіти, схвальним словом, жестом і мімікою стимулює їх мисленнєву активність; дотримання учителем сучасних критеріїв оцінювання; використання учителем формульовального оцінювання як інноваційної технології в освітньому процесі; залучення учителем здобувачів освіти до перевірки рівня засвоєння знань шляхом перевірки письмових робіт інших учнів класу; створення можливості здобувачам освіти повторно опрацювати навчальний матеріал, виконати навчальні завдання відповідно до їх індивідуальних розумових можливостей; використання учителем оціночних суджень; не містить загальне враження практиканта про рівень успішності здобувачів освіти; допущені помилки мовного та змістового характеру;

5-0 балів – спостереження за здійсненням контролю успішності навчальної діяльності здобувачів освіти не підготовлено і не подано на перевірку керівнику практики; виявлено порушення практикантом вимог академічної доброчесності.

Схема аналізу особливостей розвитку, навчання та виховання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в процесі інклюзивного навчання в закладі освіти (10 балів):

9-10 балів – зміст спостереження та аналізу особливостей розвитку, навчання та виховання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в процесі інклюзивного навчання в закладі освіти повністю відповідає вимогам схеми його проведення, містить ґрунтовний і повний аналіз змісту його реалізації учителем у процесі навчання; містить оцінювання роботи з упровадження інклюзивних підходів, описано створення індивідуального навчального плану, містить загальне враження практиканта про створення інклюзивної культури та інклюзивних цінностей в закладі освіти; розкрито роль вчителя та асистента вчителя у розвитку, навчанні та вихованні здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в процесі інклюзивного навчання в закладі освіти; відсутні помилки мовного та змістового характеру;

7-8 балів – зміст спостереження та аналізу особливостей розвитку, навчання та виховання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в процесі інклюзивного навчання в закладі освіти повністю відповідає вимогам схеми його проведення, містить не повний аналіз змісту його реалізації учителем у процесі навчання; містить оцінювання роботи з упровадження інклюзивних підходів, описано створення індивідуального навчального плану, містить враження практиканта про створення інклюзивної культури та інклюзивних цінностей в закладі освіти; розкрито роль вчителя та асистента вчителя у розвитку, навчанні та вихованні здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в процесі інклюзивного навчання в закладі освіти; відсутні помилки мовного та змістового характеру;

6 балів – зміст спостереження та аналізу особливостей розвитку, навчання та виховання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в процесі інклюзивного навчання в закладі освіти повністю відповідає вимогам схеми його проведення, містить поверхневий аналіз змісту його реалізації учителем у процесі навчання; містить оцінювання роботи з упровадження інклюзивних підходів, описано створення індивідуального навчального плану, містить поверхнєве враження практиканта про створення інклюзивної культури та інклюзивних цінностей в закладі освіти; не розкрито роль вчителя та асистента вчителя у розвитку, навчанні та вихованні здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в процесі інклюзивного навчання в закладі освіти; допущені помилки мовного та змістового характеру;

5-0 балів – спостереження та аналізу особливостей розвитку, навчання та виховання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в процесі інклюзивного навчання в закладі освіти не підготовлено і не подано на перевірку керівнику практики; виявлено порушення практикантом вимог академічної доброчесності.

Шкала ECTS	Бали	Критерії оцінювання
«А» – «зараховано»	90–100 балів	Всі завдання навчальної практики з педагогіки виконано в повному обсязі. Практикант уміє застосовувати і творчо використовувати педагогічні та фахові знання, пов'язані з особливостями педагогічної діяльності, проявляє творчість під час виконання завдань практики. Звіт містить всі структурні елементи та подано у встановлений термін. Щоденник оформлено охайно, відповідно до поданих у робочій програмі та методичних рекомендаціях вимог. Зміст записів та аналіз проведеної роботи відповідають завданням практики. Практикант дотримується принципів академічної доброчесності.
«В» – «зараховано»	82–89 балів	Завдання виконано правильно, але недостатньо повно (відсутні власні міркування з приводу організації навчального та виховного процесу в освітньому закладі). Виявлено вміння практиканта застосовувати педагогічні та фахові знання, пов'язані з особливостями педагогічної діяльності. Звіт містить всі структурні елементи та подано у встановлений термін. У щоденнику практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики. Записи та аналіз проведеної роботи відповідають завданням робочої програми практики, однак є незначні відхилення від вимог до їх оформлення. Практикант дотримується принципів академічної доброчесності.
«С» – «зараховано»	75–81	Завдання навчальної практики з педагогіки виконано з

	бал	незначними помилками, записи достатньою мірою розкривають зміст виконання завдань робочої програми практики. Практикант дав відповіді на поставлені питання, однак не проявив творчого підходу до виконання завдань. Звітна документація оформлена згідно з вимогами із незначними помилками. У щоденнику практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, однак є порушення щодо оформлення звітної документації. Практикант дотримується принципів академічної доброчесності.
«D» – «зараховано»	67–74 бали	Завдання навчальної практики з педагогіки виконано, зібраний матеріал відповідає переліку, визначеному робочою програмою практики, однак при оформленні звітної документації не проявлено творчого підходу до виконання завдань, не витримано всіх вимог, записи спостереження поверхові та стислі, трапляються мовні та мовленнєві помилки, є порушення в оформленні звітної документації. Практикант дотримується принципів академічної доброчесності.
«E» – «зараховано»	60–66 балів	Всі завдання практики виконано поверхово, допущено неточності, грубі помилки. У звітній документації є всі звітні матеріали, але не проявлено творчого підходу до їх виконання, у їхньому оформленні наявні суттєві порушення вимог, трапляються мовні та мовленнєві помилки. Практикант дотримується принципів академічної доброчесності.
«FX» – «не зараховано» (з можливістю доопрацювання звітних матеріалів і приведення їх у відповідність до вимог робочої програми)	35–59 балів	Практикант має пропуски у проходженні практики, про що свідчить відсутність записів у щоденнику. Наявні записи не відповідають завданням робочої програми практики. Зібрані матеріали подано переважно у вигляді ксерокопій. У їхньому оформленні наявні суттєві порушення вимог, є мовні та мовленнєві помилки. Практикант не дотримується принципів академічної доброчесності.
«F» – «не зараховано» (з можливістю повторного проходження практики за індивідуальною програмою)	34 і менше	Практикант з певних причин не з'явився і не пройшов навчальну практику з педагогіки, не оформив звітну документацію.

Рекомендована література:

1. Загальна педагогіка : навчальний посібник / О. Ф. Євсюков, С.А. Чупахін; за ред. О. Ф. Євсюкова; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків, 2020. 150 с.
2. Задорожна-Княгницька Л. В., Тимофєєва І. Б. Загальні основи педагогіки : навч. посіб. для здоб. вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спец. 013 «Початкова освіта», Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 192 с.
3. Нова українська школа: путівник для вчителя 5-6 класів: навчально-методичний посібник/ за ред. А.Л. Черній; відп за вип. В.М. Салтишева. Рівне: РОППО, 2022. 168 с.
URL: <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf>

4. Сергійчук О. М., Багно Ю. М., Плужник О. В. Основи корекційної педагогіки : навчально-методичний посібник / за ред. О. М. Сергійчук. Переяслав : Видавництво, 2020. 224 с.

ООК 27.03 НАВЧАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

Мета навчальної педагогічної практики з української мови і літератури – закріплення, поглиблення й розширення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти у процесі вивчення навчальних дисциплін «Методика навчання української мови» і «Методика навчання української літератури»; адаптування здобувачів освіти до умов професійної діяльності вчителя-словесника, зокрема в умовах реалізації концепції «Нова українська школа».

Завдання навчальної педагогічної практики з української мови і літератури:

1. Закріплення, поглиблення й розширення знань із методики навчання української мови і літератури, їх застосування під час розв'язання конкретних методичних завдань і ситуацій у закладах загальної середньої освіти.
2. Ознайомлення з особливостями вивчення української мови і літератури в 5-9 класах закладів загальної середньої освіти, реалізацією положень концепції «Нова українська школа», сучасними навчальними програмами (зокрема, модельними) та підручниками з української мови і літератури різних авторських колективів.
3. Формування вмінь аналізувати організаційне й навчально-методичне забезпечення освітнього процесу з української мови і літератури в 5-9 класах.
4. Ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними підходами, принципами, формами, методами й прийомами навчання української мови і літератури в основній школі, зокрема навчання учнів із особливими освітніми потребами.
5. Розвиток і вдосконалення методичних умінь та навичок із української мови і літератури, зокрема стосовно аналізу освітнього процесу з української мови і літератури та позакласної роботи, висловлення пропозицій щодо їх удосконалення.
6. Аналіз застосування традиційних та інноваційних методів навчання, нових педагогічних технологій навчання української мови і літератури, оцінювання навчальних досягнень здобувачів загальної середньої освіти з української мови і літератури на основі спостережень уроків.
7. Опанування структури уроків української мови і літератури різних типів і форм проведення в реальному освітньому процесі закладів загальної середньої освіти (5-9 класи) та їх аналіз.
8. Забезпечення уроків української мови та української літератури (розроблення методів і прийомів / системи вправ і завдань / укладання планів-конспектів уроків та ін.).
9. Підготовка здобувачів вищої освіти до виробничої педагогічної практики з самостійним виконанням функції учителя української мови і літератури.
10. Розвиток творчих здібностей здобувачів вищої освіти. Виховання у них потреби до саморозвитку та самовдосконалення шляхом оновлення теоретичних знань і творчого їх застосовування в практичній діяльності вчителя української мови і літератури. Формування потреби в самоосвіті, самовихованні та професійному самовдосконаленню й особистісному розвитку, стійкого інтересу й любові до професії вчителя української мови і літератури.

Перелік визначених компетентностей

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі 01 Освіта / Педагогіка, що передбачає застосування
-----------------------------------	--

	концептуальних методів освітніх наук, психології, предметних знань з української мови і літератури, англійської мови, теорії й методики навчання української мови і літератури, англійської мови, характеризується комплексністю й невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти).	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 01	Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного й демократичного) суспільства та необхідністю його сталого розвитку, верховенства права, прав та свобод людини і громадянина в Україні.
	ЗК 02	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
	ЗК 03	Здатність до самоорганізації, самостійного вирішення проблемних ситуацій, швидкої адаптації в нових умовах, оптимального розв'язання професійних завдань; вміння адекватно розподіляти час; здатність проявляти ініціативу.
	ЗК 04	Уміння працювати в команді; здатність до вискоєфективного міжособистісного спілкування; вміння розвивати лідерські якості.
	ЗК 05	Здатність до усної та письмової комунікації державною та іноземною мовами.
	ЗК 07	Уміння здійснювати аналіз та синтез, проводити логічні операції, розвивати абстрактне мислення.
	ЗК 08	Здатність розуміти закономірності розвитку суспільно-історичного процесу та предметної галузі, проводити наукові дослідження, вміння оперувати науковою термінологією, оцінювати результати пошукової діяльності, робити наукові висновки та узагальнення.
	ЗК 09	Уміння застосовувати теоретичні знання на практиці, здатність розвивати й удосконалювати практичні вміння та навички.
	ЗК 10	Уміння проявляти креативність у вирішенні професійних завдань; дотримуватися принципів професійної етики та правил академічної доброчесності; застосовувати гнучкість мислення і відкритість у реалізації мовно-літературних компетентностей.
	ЗК 10	Уміння проявляти креативність у вирішенні професійних завдань; дотримуватися принципів професійної етики та правил академічної доброчесності; застосовувати гнучкість мислення і відкритість у реалізації мовно-літературних компетентностей.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК 02	Лінгвістична компетентність
	СК 02.1	Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії й історії української мови в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти), практиці навчання української мови.
	СК 02.2	Здатність застосовувати у професійній діяльності знання з історії української мови, старослов'янської мови, розпізнавати

		й визначати лінгвістичні поняття, давати історичні коментарі до мовних явищ.
СК 02.3		Здатність аналізувати діалектні різновиди української мови, збирати, систематизувати й інтерпретувати діалектні факти, явища, пояснювати їхні особливості під час уроків української мови.
СК 02.4		Здатність вільно оперувати загальнонауковою, методичною та мовознавчою термінологією для розв'язання професійних завдань.
СК 02.5		Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.
СК 02.6		Здатність аналізувати, систематизувати та прогнозувати певні лінгвальні явища; розпізнавати, оцінювати та прогнозувати загальнокультурні, виховні, етичні наслідки певних процесів у мові.
СК 02.7		Здатність вільно володіти українською мовою, адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну і мовленнєву компетентності під час фахової і міжособистісної комунікації, застосовувати різноманітні засоби мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.
СК 02.8		Здатність аналізувати та продукувати тексти різних стилів і жанрів українською та англійською мовами, застосовуючи це вміння під час навчання здобувачів освіти.
СК 02.9		Здатність застосовувати норми української літературної мови й культури мовлення у професійній діяльності вчителя української мови і літератури.
СК 03		Літературна компетентність
СК 03.1		Уміння оперувати літературознавчими поняттями; здатність оцінювати літературні твори на основі критеріїв художності; застосовувати фахові знання з літератури для формування естетичного смаку та світогляду учнів, формування їх національної свідомості та ціннісних орієнтацій.
СК 03.2		Здатність осмислювати літературний процес в аспекті культурно-історичних епох, філософських віянь, суспільно-політичних перетворень тощо.
СК 03.3		Здатність осмислювати літературні явища в їх синхронних та діахронних взаємозв'язках; вміння встановлювати закономірності розвитку українського літературного процесу в контексті світового; вміння визначати своєрідність національних літератур і знаходити точки перетину для компаративних зіставлень.
СК 04		Предметно-методична компетентність
СК 04.1		Здатність моделювати зміст навчання з української мови і літератури та англійської мови відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.
СК 04.2		Здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей.
СК 04.6		Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів з української мови і літератури та англійської мови на засадах компетентнісного підходу.

	СК 07	Емоційно-етична компетентність
	СК 07.2	Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.
	СК 08	Компетентність педагогічного партнерства
	СК 08.1	Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.
	СК 08.3	Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами
	СК 09	Інклюзивна компетентність
	СК 09.3	Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.
	СК 12	Прогностична компетентність
	СК 12	Здатність планувати освітній процес та прогнозувати його результати.
	СК 13	Організаційна компетентність
	СК 13.1	Здатність організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів.
	СК 13.2	Здатність організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.
	СК 15	Інноваційна компетентність
	СК 15.1	Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі.

Бази навчальної педагогічної практики з української мови і літератури

Заклади загальної середньої освіти, що є базами проведення практики, мають відповідати таким вимогам:

- наявність структур, що відповідають професійній діяльності за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література), за якою здійснюється підготовка фахівців в Університеті;
- можливість забезпечення кваліфікованого керівництва практикою здобувачів вищої освіти;
- надання здобувачам вищої освіти на час практики можливості працювати на штатних посадах, робота на яких відповідає програмі практики (за наявності відповідних вакансій);
- надання здобувачам вищої освіти права користування бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики, з урахуванням політики конфіденційності бази практики;
- можливість працевлаштування випускників Університету.

Базами навчальної педагогічної практики з української мови і літератури є заклади загальної середньої освіти міста Кам'янця-Подільського, з якими укладено договори про проходження практики.

Зміст навчальної педагогічної практики з української мови і літератури

№ з/п	Зміст роботи	Форми й методи організації діяльності	Форма звіту
1	2	3	4
1.	Настановна конференція.	Участь у настановній конференції.	Фіксування інформації в щоденнику практики.
2.	Вступна консультація з керівником практики від фахової кафедри.	Участь у консультації.	Фіксування інформації в щоденнику практики.
3.	Знайомство з адміністрацією закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО) та вчителями української мови і літератури.	Бесіда з представниками адміністрації ЗЗСО та вчителями української мови і літератури.	Фіксування інформації в щоденнику практики.
4.	Ознайомлення зі специфікою освітньої діяльності закладу загальної середньої освіти (основними напрямками роботи ЗЗСО, завданнями на поточний навчальний рік; шкільною документацією; реалізацією концепції «Нова українська школа» та ін.).	Бесіда з представниками адміністрації ЗЗСО. Закріплення за вчителем української мови і літератури.	Опис у щоденнику практики структури ЗЗСО, її основних завдань на поточний навчальний рік, основних видів шкільної документації, способів і форм реалізації концепції «Нова українська школа» та ін.
5.	Ознайомлення з наповненням офіційного сайту закладу загальної середньої освіти.	Аналіз офіційного сайту ЗЗСО.	Фіксування інформації в щоденнику практики.
6.	Знайомство з учителем української мови і літератури, за яким закріплений здобувач-практикант.	Бесіда з учителем української мови і літератури.	Фіксування інформації в щоденнику практики. Укладання відомостей про вчителя української мови і літератури.
7.	Ознайомлення з розкладом уроків учителя української мови і літератури.	Аналіз розкладу уроків учителя української мови і літератури.	Фіксування інформації в щоденнику практики.
8.	Визначення календарного графіка проходження навчальної фахової практики.	Складання календарного графіку проходження навчальної фахової практики.	Заповнювання календарного графіку проходження навчальної фахової практики, розміщеного в щоденнику практики.
9.	Ознайомлення з бібліотекою бази практики.	Відвідування бібліотеки ЗЗСО.	Фіксування інформації в щоденнику практики.
10.	Ознайомлення з організаційним забезпеченням освітнього процесу з української мови і літератури.	Аналіз навчальних програм з української мови і літератури, зокрема модельних, календарно-тематичного планування.	Фіксування інформації в щоденнику практики щодо аналізу навчальної програми з української мови і літератури (зокрема, модельної), за

			якою працює вчитель-словесник у щоденнику практики.
11.	Ознайомлення з навчально-методичним забезпеченням освітнього процесу з української мови і літератури.	Аналіз шкільних підручників української мови і літератури, зокрема укладеними за принципами Нової української школи.	Фіксування інформації в щоденнику практики. Аналіз шкільних підручників з української мови і літератури, за якими працює вчитель-словесник стосовно вивчення розділів / тем.
12.	Відвідування кабінету української мови і літератури.	Ознайомлення й аналіз методичних матеріалів шкільного кабінету української мови та літератури, ознайомлення з наявними навчальними й навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями, довідковою та художньою літературою тощо.	Опис змісту кабінету в щоденнику практики. Рецензування посібників або методичних рекомендацій із української мови / української літератури.
13.	Ознайомлення з документацією вчителя української мови і літератури (журнал, календарно-тематичне планування, плани-конспекти уроків, план позакласної роботи з української мови і літератури, плани / сценарії позакласних заходів із української мови і літератури та ін.).	Аналіз шкільного журналу (зокрема, електронного), з'ясування специфіки його заповнення. Аналіз календарно-тематичного планування, планів-конспектів уроків, плану позакласної роботи та ін.).	Фіксування інформації в щоденнику практики.
14.	Ознайомлення із завданнями, змістом, формами і методами роботи учителя української мови і літератури.	Бесіда з учителем української мови і літератури для вивчення особливостей роботи вчителя-словесника в сучасних умовах реалізації освітнього процесу, зокрема стосовно навчання учнів із особливими освітніми потребами.	Запис у щоденнику змісту бесіди та результатів спостереження.
15.	Спостереження за роботою учителя української мови і літератури, зокрема стосовно	Відвідування уроків української мови і літератури, позакласних заходів, бесіди з учителем та	Запис у щоденнику практики результатів спостереження.

	навчання учнів із особливими освітніми потребами.	ін. Спостереження за методами й прийомами навчання й оцінювання досягнень учнів, реалізацією сучасних підходів і принципів навчання, утіленням наскрізних ліній навчання.	Написання «фотографій» та аналізу уроків української мови і літератури, позакласних заходів з української мови і літератури (за умови його проведення вчителем під час практики).
16.	Вивчення особливостей упровадження на уроках української мови і літератури інноваційних методів навчання, нових педагогічних технологій, зокрема (за можливості) технологій дистанційного навчання.	Аналіз особливостей упровадження на уроках української мови і літератури інноваційних методів навчання, нових педагогічних технологій.	Фіксування інформації в щоденнику практики.
17.	Допомога вчителю-словеснику у виготовленні дидактичних матеріалів з української мови і літератури та їх самостійне виготовлення для поповнення навчально-методичного забезпечення шкільного кабінету.	Виготовлення дидактичних матеріалів або допомога вчителю для кабінету української мови і літератури.	Фіксування інформації в щоденнику практики. Виготовлені дидактичні матеріали.
18.	Ознайомлення з критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів 5-9 класів з української мови та літератури, зокрема в умовах реалізації принципів Нової української школи.	Аналіз наявних критеріїв оцінювання. Спостереження за оцінюванням навчальних досягнень учнів 5-9 класів з української мови та літератури, зокрема учнів із особливими освітніми потребами.	Запис у щоденнику практики результатів спостереження. Фіксування у щоденнику особливостей оцінювання навчальних досягнень учнів 5 класів.
19.	Ознайомлення з перевіркою вчителем-словесником робіт учнів з української мови і літератури та робочих зошитів.	Аналіз перевірки вчителем-словесником робіт учнів з української мови і літератури та робочих зошитів.	Запис у щоденнику практики результатів спостереження.
20.	Допомога вчителю-словеснику в перевірці та /або самостійна перевірка окремих робіт учнів з української мови і літератури та робочих зошитів.	Перевірка студентом окремих робіт учнів із української мови і літератури та робочих зошитів.	Фіксування інформації в щоденнику практики.
21.	Спостереження за проведенням учителем-словесником індивідуальної роботи з української мови і літератури	Участь у проведенні вчителем-словесником індивідуальної роботи з	Фіксування інформації в щоденнику практики.

	зі здобувачами загальної середньої освіти (консультації, робота з учнями, які мають різний рівень навчальних досягнень, учнів із особливими освітніми потребами та ін.) та /або самостійне проведення індивідуальної роботи з учнями.	учнями та /або самостійне її проведення.	
22.	Надання допомоги вчителю української мови і літератури в підготовці до проведення уроків і позакласних заходів.	Добір системи вправ і завдань, виготовлення роздавального матеріалу, підготовка презентацій та ін.	Фіксування в щоденнику практики.
23.	Написання планів-конспектів пробних уроків української мови і літератури.	Укладання планів-конспектів уроків.	Фіксування в щоденнику практики. Плани-конспекти уроків.
24.	Проведення (за змоги) фрагментів пробних уроків української мови і літератури.	Розроблення фрагментів пробних уроків української мови і літератури.	Фіксування в щоденнику практики. Плани-конспекти фрагментів пробних уроків української мови і літератури.
25.	Виготовлення дидактичних матеріалів та наочності з української мови і літератури для укладених пробних уроків української мови і літератури.	Самостійне виготовлення дидактичних матеріалів та наочності.	Фіксування інформації в щоденнику практики. Виготовлені дидактичні матеріали та наочність.
26.	Участь у проведенні позакласної роботи з української мови і літератури, факультативних занять і курсів за вибором (за змоги).	Відвідування й спостереження за організацією позакласної роботи з української мови і літератури, проведенням факультативних занять і курсів за вибором.	Фіксування інформації в щоденнику практики. Написання «фотографій» та аналізу позакласних заходів з української мови і літератури, факультативних занять і курсів за вибором.
27.	Відвідування уроків інших учителів української мови і літератури та вчителів шкільних предметів, показових уроків, що проводяться під час навчальної фахової практики.	Відвідування уроків.	Фіксування інформації в щоденнику практики.
28.	Участь у шкільних виробничих нарадах, засіданнях методичного об'єднання вчителів української мови і літератури тощо (за умови проведення під час практики).	Відвідування нарад та інших заходів на базі практики.	Фіксування інформації в щоденнику практики.

29.	Участь у методичних нарадах або консультаціях, що проводять керівники практики від фахових кафедр тощо.	Відвідування методичних нарад або консультацій.	Фіксування інформації в щоденнику практики.
30.	Аналіз передового педагогічного досвіду вчителя української мови і літератури.	Вивчення досвіду роботи вчителя. Ознайомлення з портфолію вчителя, його сайтом / блогом / інтернетною сторінкою.	Фіксування інформації в щоденнику практики. Укладання відомостей про вчителя української мови і літератури.
31.	Участь у вебінарах, конференціях, круглих столах, підвищенні кваліфікації та інших заходах, що відбуваються в період навчальної практики.	Відвідування методичних заходів.	Фіксування інформації в щоденнику практики. Сертифікат / довідка (або інший підтверджувальний документ).
32.	Систематичне ведення записів у щоденнику практики.	Записи в щоденнику практики.	Щоденник практики.
33.	Підготовка звітних матеріалів практики.	Оформлення звітних матеріалів.	Щоденник практики, звіт та інші звітні матеріали.
34.	Захист звіту про навчальну фахову практику. Підбиття підсумків. Залік.	Звіти здобувачів про виконання завдань практики.	Звіт здобувача про навчальну фахову практику.

**Критерії оцінювання навчальної педагогічної практики
з української мови і літератури**

*Загальний розподіл балів за навчальну педагогічну практику
з української мови і літератури*

1.	Аналітичні робочі записи в щоденнику практики.	25 балів
2.	Участь в обговоренні особливостей організації освітнього процесу з української мови і літератури з керівником практики від фахової кафедри й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної педагогічної практики з української мови і літератури.	10 балів
3.	Виконання індивідуальних завдань практики.	50 балів
4.	Написання звіту про навчальну педагогічну практику з української мови і літератури.	5 балів
5.	Захист навчальної педагогічної практики з української мови і літератури.	10 балів
Разом		100 балів

90–100 балів («відмінно») заслуговує здобувач вищої освіти, який володіє термінологією з методики навчання української мови та методики навчання української літератури; здійснює регулярні й докладні (аналітичні) записи в щоденнику практики (відповідно до календарного графіка практики), у яких не лише констатує описові аспекти освітнього процесу з української мови і літератури, а й аналізує їх та висловлює критичне ставлення; пропонує власні шляхи розв’язання методичних проблем; бере активну участь в обговоренні особливостей організації освітнього процесу з української мови і літератури з керівником практики від фахової кафедри й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; виконує індивідуальні завдання в повному обсязі згідно з вимогами; відповідно до вимог оформлює звіт про

практику й матеріали навчальної педагогічної практики з української мови і літератури та вчасно подає на перевірку; виявляє високий рівень активності під час захисту навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; у процесі оформлення звітних матеріалів практики дотримується норм сучасної української літературної мови; не порушує принципи академічної доброчесності.

75–89 балів («добре») заслуговує здобувач вищої освіти, який переважно володіє термінологією з методики навчання української мови та методики навчання української літератури; здійснює регулярні (аналітичні) записи в щоденнику практики (відповідно до календарного графіка практики), у яких не лише констатує описові аспекти освітнього процесу з української мови і літератури, а й аналізує їх та висловлює критичне ставлення; пропонує власні шляхи розв'язання більшості методичних проблем; бере достатньо активну участь в обговоренні особливостей організації освітнього процесу з української мови і літератури з керівником практики від фахової кафедри й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; старанно виконує індивідуальні завдання згідно з вимогами; переважно за вимогами оформлює звіт про практику й матеріали навчальної педагогічної практики з української мови і літератури, вчасно подає на перевірку; виявляє достатню активність під час захисту навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; у процесі оформлення звітних матеріалів практики дотримується норм сучасної української літературної мови, однак наявні стилістичні помилки; не порушує принципи академічної доброчесності.

60–74 балів («задовільно») заслуговує здобувач вищої освіти, який допускає окремі помилки стосовно володіння термінологією з методики навчання української мови та методики навчання української літератури; здійснює записи в щоденнику практики (відповідно до календарного графіка практики), у яких переважно констатує аспекти освітнього процесу з української мови і літератури; не завжди спроможний пропонувати власні шляхи розв'язання методичних проблем; недостатньо активний в обговоренні особливостей організації освітнього процесу з української мови і літератури з керівником практики від фахової кафедри й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; не завжди виконує індивідуальні завдання згідно з вимогами; порушує окремі вимоги оформлення звіту про практику й матеріалів навчальної фахової практики; недостатньо активний під час захисту навчальної фахової практики; у процесі оформлення звітних матеріалів практики порушує норми сучасної української літературної мови; не порушує принципи академічної доброчесності.

Менше ніж 60 балів («незадовільно») може отримати здобувач вищої освіти, який недостатньою мірою володіє термінологією з методики навчання української мови та методики навчання української літератури; здійснює лише фрагментарні записи в щоденнику практики; не бере участі в обговоренні особливостей організації освітнього процесу з української мови і літератури з керівником практики від фахової кафедри й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; у процесі виконання індивідуальних завдань порушує вимоги; не дотримується вимог до оформлення звіту про практику й матеріалів навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; подає звітну документацію не вчасно; не проявляє активності під час захисту навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; у процесі оформлення звітних матеріалів практики порушує норми сучасної української літературної мови; порушує принципи академічної доброчесності.

Критерії оцінювання щоденника практики (25 балів)

і звіту про навчальну фахову практику (5 балів)

Критерії оцінювання	
	Здобувач вищої освіти дотримується вимог до оформлення щоденника практики й звіту, самостійно й регулярно заповнює щоденник

високий рівень 23–25 б. / 4,5–5 б.¹	навчальної педагогічної практики з української мови і літератури, повно й вичерпно аналізує свою діяльність під час практики; вправно формулює зміст діяльності, яку здійснював; наводить доречні аргументи, теоретичні завваги підкріплює переконливими й конкретизованими прикладами та аналізом різних методичних ситуацій, які виникали під час організації освітнього процесу, висловлює свої пропозиції для розв’язання проблемних ситуацій; послуговується нормативною термінологією освітньої галузі та термінологічним апаратом педагогіки, психології, методик навчання української мови і літератури; розвиток думки (логічність і послідовність викладу) є цілісним, послідовним і несуперечливим; висловлювання органічні, пов’язані із сформульованими висновками, аргументами й прикладами; записи відзначаються багатством слововживання й дотриманням норм сучасної української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності та подає вчасно звітну документацію.
достатній рівень 19–22 б. / 3,8–4,4 б.	Здобувач вищої освіти дотримується вимог до оформлення щоденника практики й звіту, самостійно й регулярно заповнює щоденник навчальної педагогічної практики з української мови і літератури, повно й вичерпно аналізує свою діяльність під час практики; формулює зміст діяльності, яку здійснював; наводить доречні аргументи, теоретичні завваги переважно підкріплює переконливими й конкретизованими прикладами, однак подеколи відсутній аналіз методичних ситуацій, які виникали під час організації освітнього процесу, не завжди висловлює власні пропозиції для розв’язання проблемних ситуацій; переважно послуговується нормативною термінологією освітньої галузі та термінологічним апаратом педагогіки, психології, методик навчання української мови і літератури, однак трапляються окремі помилкові терміновживання; розвиток думки (логічність і послідовність викладу) є цілісним, послідовним і несуперечливим; висловлювання органічні, пов’язані із сформульованими висновками, аргументами й прикладами. У матеріалах практики наявні поодинокі орфографічні, пунктуаційні й стилістичні помилки. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності та подає вчасно звітну документацію.
середній рівень 15–18 б. / 3,8–4,4 б.	Здобувач вищої освіти частково дотримується вимог до оформлення щоденника практики й звіту, самостійно, але не надто регулярно заповнює щоденник навчальної педагогічної практики з української мови і літератури, не достатньо повно й вичерпно аналізує свою діяльність під час практики; формулює зміст діяльності, яку здійснював; наводить доречні аргументи, однак теоретичні завваги не завжди підкріплює переконливими й конкретизованими прикладами, немає аналізу методичних ситуацій, які виникали під час організації освітнього процесу, не завжди висловлює власні пропозиції для розв’язання проблемних ситуацій; наявні порушення у послуговуванні нормативною термінологією освітньої галузі та термінологічним апаратом педагогіки, психології, методик навчання української мови і літератури; розвиток думки (логічність і послідовність викладу) не завжди цілісний, послідовний і несуперечливий. У матеріалах практики наявні орфографічні, пунктуаційні й стилістичні помилки. Здобувач

¹ Через скісну подано бали за оцінювання щоденника практики / звіту про навчальну фахову практику.

	дотримується принципів академічної доброчесності, але порушує терміни подання звітної документації.
початковий рівень менше ніж 15 б. / 3 б.	Показники нижчі ніж ті, які відповідають середньому рівню.

Участь в обговоренні особливостей організації освітнього процесу з української мови і літератури (10 балів)

високий рівень 9–10 б.	Здобувач вищої освіти повсякчас бере активну участь в обговоренні особливостей організації освітнього процесу з української мови і літератури з керівником практики від фахової кафедри й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; послуговується нормативною термінологією методики навчання української мови і літератури; дотримується принципів логічності й послідовності у висловлюваннях; кваліфіковано відповідає на поставлені запитання; вміє обґрунтовувати свою думку; наводить аргументовані докази стосовно відстоювання своєї позиції; у мовленні дотримується норм сучасної української літературної мови тощо.
достатній рівень 7,5–8 б.	Здобувач вищої освіти бере активну участь в обговоренні особливостей організації освітнього процесу з української мови і літератури з керівником практики від фахової кафедри й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; переважно послуговується нормативною термінологією методики навчання української мови і літератури; переважно дотримується принципів логічності й послідовності у висловлюваннях; відповідає на поставлені запитання; вміє обґрунтовувати свою думку; переважно наводить аргументовані докази стосовно відстоювання своєї позиції; у мовленні наявні поодинокі порушення норм сучасної української літературної мови тощо.
середній рівень 6–7,4 б.	Здобувач вищої освіти бере не досить активну участь в обговоренні особливостей організації освітнього процесу з української мови і літератури з керівником практики від фахової кафедри й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; наявні порушення термінології методики навчання української мови і літератури; порушує принципи логічності й послідовності у висловлюваннях; не завжди відповідає на поставлені запитання; подеколи не може обґрунтувати свою думку; у мовленні наявні порушення норм сучасної української літературної мови тощо.
початковий рівень менше ніж 6 б.	Показники нижчі ніж ті, які відповідають середньому рівню.

Виконання індивідуальних завдань практики (50 балів)

У процесі оцінювання індивідуальних завдань навчальної педагогічної практики з української мови і літератури увага звертається на їх специфіку.

У процесі оцінювання аналізу підручників з української мови і літератури, рецензії на навчально-методичний посібник / методичні рекомендації / наукову статтю, аналізу методів і прийомів, системи вправ уроків української мови і літератури важливо дотримуватися визначеної структури, послуговуватися термінологією методичної галузі, не лише констатувати наявність тих або тих характеристик, а висловлювати власне критичне ставлення, обґрунтовуючи свої погляди, дотримуватися норм сучасної української літературної мови та ін.

Під час написання фотографії уроку, плану-конспекту уроку / фрагменту плану-конспекту враховується:

- докладність написання плану-конспекту уроку, металізування кожного етапу уроку, використаного методу й прийому роботи;
- дотримання визначеної структури уроку;
- визначення соціокультурної лінії (відповідно до програми з української мови для учнів 5-9 класів) та дотримання її;
- урахування вимог наскрізних ліній навчання;
- уміння враховувати обсяг матеріалу, який учні вивчали в попередніх класах;
- здатність чітко визначати необхідні методи й прийоми для кожного етапу уроку;
- вміння добирати вправи / завдання, урахувати вимоги до використання цього методу на уроці, а також уміння визначати обсяг дидактичного матеріалу та наочності;
- дотримання норм сучасної української літературної мови тощо.

У процесі оцінювання аналізу методів і прийомів роботи на уроках української мови та добору системи вправ звертається на таке:

високий рівень	Здобувач виявляє глибокі знання методичної теорії (зокрема, видів методів, прийомів, технологій навчання), аналізує добір необхідних методів і прийомів до кожного етапу уроку, знає вимоги до підбору вправ / завдань, аналізує їх, беручи до уваги психологічні особливості учнів певної вікової групи тощо. Вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
достатній рівень	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але він допускає 1-2 помилки, і 1-2 недоліки в аналізі методів і прийомів та мовному оформленні висловлювання. Здобувач вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях. Подеколи порушує норми української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
середній рівень	Якщо здобувач виявляє знання й розуміння методів і прийомів навчання, але переважно констатує їх використання, уникаючи докладного аналізу, допускає неточності у визначенні методичних понять й у мовному оформленні викладу. Здобувач вміє застосовувати знання у процесі розв'язання стандартних завдань. Порушує норми сучасної української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
початковий рівень	Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, не дотримується структури аналізу методів і прийомів навчання, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач неспроможний виконати стандартні завдання. У роботі здобувача наявні порушення норм української літературної мови.

У процесі оцінювання плану конспекту уроку або його фрагменту увага звертається на таке:

високий рівень	Здобувач виявляє глибокі фундаментальні знання методичної теорії, правильно використовує методичну термінологію, пише докладний план-конспект уроку, знає структуру уроку певного типу, визначає необхідні методи й прийоми до кожного етапу уроку, дотримується вимог до підбору вправ / завдань, ураховує соціокультурну змістову лінію та повсякчас дотримується її, бере до уваги психологічні особливості учнів певної вікової групи тощо. Вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
достатній рівень	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але він допускає 1-2 помилки, і 1-2 недоліки в послідовності написання плану конспекту уроку й використанні методів і прийомів та

	мовному оформленні висловлювання. Здобувач вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях. Подеколи порушує норми української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
середній рівень	Якщо здобувач виявляє знання, розуміння й дотримання структури уроку, але пише план-конспект неповно і допускає неточності у визначенні методичних понять; не володіє усіма вимогами до написання плану-конспекту уроку і допускає помилки в мовному оформленні викладу. Здобувач вміє застосовувати знання у процесі розв'язання стандартних завдань. Порушує норми сучасної української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
початковий рівень	Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, не дотримується структури плану-конспекту уроку певного типу, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач неспроможний виконати стандартні завдання. У роботі здобувача наявні порушення норм української літературної мови.

Самостійно виготовлена наочність має продемонструвати знання різновидів засобів навчання української мови і літератури; вміння добирати різнотипний дидактичний матеріал і наочність відповідно до теми уроку, його типу, форми проведення, принципів засвоєння української мови і літератури, виховних і пізнавальних завдань, вікових і психологічних особливостей здобувачів вищої освіти; бути бездоганною стосовно дотримання норм сучасної української літературної мови та ін.

Рекомендована література

Основна

- Бородіна Н.С. Методика навчання української мови: загальні питання: навчально-методичний посібник. Миколаїв : МНУ імені В.О.Сухомлинського, 2016. 149 с.
- Вегеш А.І. Методика викладання української мови в загальноосвітніх навчальних закладах: методичний посібник для студентів 4–5 курсів філологічного факультету. Ужгород, 2022. 101 с. URL: <http://surl.li/udqlr>
- Використання модельних навчальних програм в освітньому процесі гімназії: методичні рекомендації / Голуб Н. Б., Васильєва Д. В., Засккіна Т. М., Науменко С. О., Туташинський В. І., Яценко Т. О. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 48 с. URL: <https://cutt.ly/RU3neTB>
- Кучеренко І. А., Пентиліук М. І. Теорія і технологія сучасного уроку української мови: навч.-метод. посіб.; МОН України, Херсонський державний університет. Херсон: Айлант, 2022. 352 с. URL: <http://surl.li/pdzcdm>
- Наукові основи методики літератури: посібник для студентів вищих закладів науки / за ред. Н.Волошиної. Київ: Ленвіт, 2002. 344 с.
- Пасічник Є. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах : навч. посіб. для студ. вищих закладів освіти. Київ: Ленвіт, 2000. 384 с.
- Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція): затв. наказом ректора від 31.08.2021 р. №111-ОД. Кам'янець-Подільський, 2021. 40 с. URL: <https://cutt.ly/BVHiuyC>
- Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України: затв. наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 30.04.1993 р. № 35). Дата оновлення: 20.12.1994. № 351. URL: <https://cutt.ly/DVHuOOT>
- Токмань Г. Методика навчання української і зарубіжної літератури: самостійна робота

- студента. Київ : Міленіум, 2019. 110 с.
- Токмань Г.Л. Методика навчання української літератури в середній школі. Київ: Академія, 2012. 312 с.
 - Попович А.С. Практикум з методики навчання української мови в 5-9 класах закладів загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. 220 с. URL: <https://cutt.ly/mKVLP8l>
 - Попович А.С., Дзюбак Н.М. Навчальна фахова практика з методики навчання української мови і літератури: навчально-методичний посібник / за ред. А.С.Попович [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. URL: <https://cutt.ly/w8ogvIJ>
 - Попович А.С. Особливості модельних навчальних програм з української мови для 5–6 класів. Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць / [ред. кол. ; голов. ред. – О. М. Топузов]. Київ: Педагогічна думка, 2021. Вип. 27. С. 195-204.

Допоміжна

- Дистанційне навчання в умовах карантину: досвід та перспективи: аналітико-методичні матеріали / кол. автор.; за заг. ред. О.М.Топузова; укл. М.В.Головко. Київ: Педагогічна думка, 2021. 192 с. URL: <https://cutt.ly/wlt3RI1>
- Дистанційне навчання: виклики, результати та перспективи: poradnik II. З досвіду роботи освітян міста Києва: навч.-метод. посіб. / упоряд.: С.В.Івашньова, Н.М.Дика, К.О.Линьов, О.В.Хмелева-Токарева, І.П.Воротникова; за заг. ред. М.Ф.Войцехівського, С.В.Івашньової, О.Г.Фіданян. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 420 с. URL: <https://cutt.ly/jZJKFo0>
- Екстрене дистанційне навчання в Україні: монографія / за ред. В.М.Кухаренка, В.В.Бондаренка. Харків: Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. 409 с. URL: <https://cutt.ly/jZJKFo0>
- Рускуліс Л. Методика навчання української мови у схемах, таблицях, рисунках та коментарях: навч. посіб. Миколаїв – Одеса: Видавництво ТОВ Лерадрук, 2022. 202 с. URL: <https://cutt.ly/fZEwM7k>
- Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики: монографія / за ред. Е.Палихати, О.Петришиної. Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. 352 с. URL: <https://cutt.ly/HUCNhyi>

Нормативні документи освітньої галузі

1. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова Кабінету міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://cutt.ly/1Q7kSGY>
2. Концепція розвитку педагогічної освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 16.06.2018 р. №776. URL: <https://cutt.ly/7Eca7R2>
3. Нова українська школа. Дорожня карта реформи базової та профільної школи: проєкт для обговорення / Вакуленко Т., Гриневич Л., Лінник О. та інші; за заг. ред. Л. Гриневич. Київ: АКМЕ ГРУП, 2021. 46 с. URL: <https://cutt.ly/CTiJU5S>
4. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Київ: Міністерство освіти і науки України, 2016. 40 с. URL: <https://cutt.ly/yTiJuiD>
5. Нова українська школа: poradnik для вчителя / під заг. ред. Бібік Н.М. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с. URL: <https://cutt.ly/7TiJxZL>
6. Про освіту: Закон України із змінами. URL: <https://cutt.ly/qR66DBT>
7. Про повну загальну середню освіту: Закон України із змінами. URL: <https://cutt.ly/eTqquvO>

Програми з української мови і літератури для 5-9 класів

Українська мова

- Українська мова. 5–9 класи: програма для загальноосвітніх навчальних закладів /

укладачі: Г.Т.Шелехова, М.І.Пентиліук, В.І.Новосьолова, Т.Д.Гнаткович, Н.Б.Коржова, К.В.Таранік-Ткачук): наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 р. № 804. URL: <https://cutt.ly/XQ7kYcx>

- Голуб Н.Б., Горошкіна О.М. Українська мова. 5-6 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 53 с. URL: <https://cutt.ly/eQ7kmxv>
- Українська мова. 5-6 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / О.В.Заболотний, В.В.Заболотний, В.П.Лавринчук, К.В.Плівачук, Т.Д.Попова. Київ, 2021. 63 с. URL: <https://cutt.ly/AQ7kEEG>
- Українська мова. 5-9 класи: навчальна програма (науково-педагогічний проєкт «Інтелект України») / І.В.Гавриш, Н.В.Семихат, С.М.Дроф'як, Н.М.Новожилова: Лист МОН України від 07.06.2019 №1/11-5342.
- Українська мова. 5-9 класи: навчальна програма за вальдорфською педагогікою / авт.-укл. А.Г.Козак, М.О.Косовська: лист ІМЗО від 10.07.2020 №22.1/12-Г-554.

Українська література

- Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти / Яценко Т.О., Качак Т.Б., Кизилова В.В., Пахаренко В.І., Дячок С.О., Овдійчук Л.М., Слижук О.А., Макаренко В.М., Тригуб І.А. Київ, 2021. 70 с. URL: <https://cutt.ly/wVS4tKh>
- Архипова В.П., Січкач С.І., Шило С.Б. Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 27 с. URL: <https://cutt.ly/SVS4Aw5>
- Чумарна М.І., Пастушенко Н.М. Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 37 с. URL: <https://cutt.ly/TVS44K5>
- Українська література. 5–9 класи: програма для загальноосвітніх навчальних закладів / авт. колектив: Р.В.Мовчан, О.М.Івасюк, Л.І.Кавун, О.І.Неживий. Київ, 2017. 82 с. URL: <https://cutt.ly/DVS7hjX>

Підручники з української мови і літератури для 5-9 класів

Українська мова

- Голуб Н., Горошкіна О. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Вид. дім «Освіта», 2022. 306 с. URL: <https://cutt.ly/0XjTA9I>
- Ворон А.А., Солопенко В.А. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: УОБІЦ «Оріон». 2022. 266 с. URL: <https://cutt.ly/hXjIkg6>
- Літвінова І.М. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Харків: Ранок, 2022. 281 с. URL: <https://cutt.ly/gXjYckG>
- Онатій А.В., Ткачук Т.П. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2022. 309 с. URL: <https://cutt.ly/pXjYUw9>
- Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / Г.Д.Панчук, Б.Б.Близнюк, О.Б.Приведа. Тернопіль: Підручники і посібники, 2022. 304 с. URL: <https://cutt.ly/qXjY18t>
- Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / О.М.Семенов, Т.І.Дятленко, М.Д.Білясник, В.В.Волницька. Тернопіль: Астон, 2022. URL: <https://cutt.ly/IXjUxIm>
- Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Генеза, 2022. 283 с. URL: <https://cutt.ly/yXjOaee>
- Авраменко О.М. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Грамота, 2022. 208 с. URL: <https://cutt.ly/aXjIuwcd>
- Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / Л.Гапон, О.Грабовська, О.Петришина, О.Підручняк. Тернопіль. Підручники і посібники, 2022. 328 с. URL: <https://cutt.ly/ZXjRkAW>

- Глазова О.П. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Вид. дім «Основа», 2022. 272 с. URL: <https://cutt.ly/aXjIKs2>
- Ющук І.П. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2022. 352 с. URL: <https://cutt.ly/aXjU1OP>
- Українська мова: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / А.В.Онатій, Т.П.Ткачук. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2022. 288 с. URL: <http://surl.li/kgtqv>
- Глазова О.П. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Харків: ТОВ «Фоліо», 2016. 288 с. URL: <https://cutt.ly/BU7vi1f>
- Українська мова: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / Караман С.О., Горошкіна О.М., Караман О.В., Попова Л.О. Київ: Літера ЛТД, 2021. 297 с. URL: <https://cutt.ly/FU7vdun>
- Українська мова: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / М.І.Пентиліук, С.А.Омельчук, І.В.Гайдаєнко. Харків: Ранок, 2016. 272 с. URL: <https://cutt.ly/9InFsKG>
- Авраменко О.М., Борисюк Т.В., Почтаренко О.М. Українська мова: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Грамота, 2021. 192 с. URL: <https://cutt.ly/PU7vhHP>
- Данилевська О.М. Українська мова: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / за наук. ред. К.Г.Городенської. Київ: Оріон, 2021. 288 с. URL: <https://cutt.ly/fU7vzdF>
- Єрмоленко С.Я., Сичова В.Т., Жук М.Г. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2016. 272 с. URL: <https://cutt.ly/EU7vmCh>
- Ющук І.П. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2016. URL: <https://cutt.ly/QU7vRtY>
- Українська мова: підручник для 8 класу з поглибленим вивченням філології закладів загальної середньої освіти / О.М.Авраменко, Ю.О.Гарюнова, І.М.Літвінова. Київ: Грамота, 2021. 254 с. URL: <https://cutt.ly/NInOPtN>
- Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів / В.І.Новосьолова, Н.В.Бондаренко. Київ: Педагогічна думка, 2016. 296 с.
- Глазова О.П. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Харків: Вид-во «Ранок», 2017. 240 с. URL: <https://cutt.ly/KQ7q0Dk>
- Авраменко О.М. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2017. 160 с. URL: <https://cutt.ly/uU7vUfJ>
- Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Голуб Н.Б., Ярмолюк А.В. Київ: Педагогічна думка, 2017. 308 с. URL: <https://cutt.ly/0U7vOFd>
- Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням філології / Караман С.О., Горошкіна О.М., Караман О.В., Попова Л.О. Харків: Вид-во «Ранок», 2017. 272 с.
- Ворон А.А., Солопенко В.А. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2018. 240 с. URL: <https://cutt.ly/KU7vSos>
- Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Генеза, 2017. 272 с. URL: <https://cutt.ly/VU7vGFt>
- Єрмоленко С.Я., Сичова В.Т., Жук М.Г. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2017. 256 с. URL: <https://cutt.ly/ZU7vLWL>

- Авраменко О. Українська література: підручник для 5 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2022. 288 с. URL: <https://cutt.ly/hVPKYVQ>
- Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / В. В.Заболотний, О.В.Заболотний, О.В.Слоньовська, І.В.Ярмутьська. Київ: Літера ЛТД, 2022. 208 с. URL: <https://cutt.ly/7VPLesY>
- Коваленко Л., Бернадська Н. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Вид. дім «Освіта», 2022. 256 с. URL: <https://cutt.ly/QVPLbyx>
- Архипова В.П., Січкарь С.І., Шило С.Б. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Чернівці: Букрек, 2022. 240 с. URL: <https://cutt.ly/RVPZ2tu>
- Калинич О., Дячок С. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Ю.Ковбасенка. Тернопіль: Астон, 2022. 293 с. URL: <https://cutt.ly/aVPZNov>
- Качак Т., Тебешевська О. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавничий центр «Академія», 2022. 271 с. URL: <https://cutt.ly/SVPXgJq>
- Чумарна М.І., Пастушенко Н.М. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2022. 200 с. URL: <https://cutt.ly/JVPXUiJ>
- Яценко Т., Пахаренко В., Слижук О. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2022. 255 с. URL: <https://cutt.ly/GVPX5HI>
- Борзенко О. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Харків: Ранок, 2022. 363 с. URL: <https://cutt.ly/eVPCftq>
- Авраменко О.М. Українська література: підруч. для 8 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ: Грамота, 2021. 240 с. URL: <https://cutt.ly/iVDqOU2>
- Коваленко Л.Т. Українська література: підруч. для 8 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ: УОБІ «Оріон», 2021. 272 с. URL: <https://cutt.ly/KVS6XBv>
- Слоньовська О.В. Українська література: підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закладів. Київ: Літера ЛТД, 2021. 256 с. URL: <https://cutt.ly/IVDqalE>
- Борзенко О.І., Лобусова О.В. Українська література: підруч. для 8 кл. закл. загальн. середн. освіти. Харків: Ранок, 2021. 287 с. URL: <https://cutt.ly/2VDqzgi>
- Міщенко О.І. Українська література: підруч. для 8 класу загальноосвіт. навч. закладів. Київ: Генеза, 2016. 272 с. URL: <https://cutt.ly/3VDq3YI>
- Міщенко О.І. Українська література: підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закладів. Київ: Генеза, 2017. 280 с. URL: <https://cutt.ly/LVDwg6w>
- Авраменко О. Українська література: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів. Київ: Грамота, 2017. 336 с. URL: <https://cutt.ly/VVDwGrz>
- Коваленко Л.Т., Бернадська Н.І. Українська література: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів. Київ: УОБІ «Оріон», 2017. 320 с. URL: <https://cutt.ly/JVDwEjj>
- Українська література: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів / О.В.Слоньовська, Н.В.Мафтин, Н.М.Вівчарик, Н.С.Курінна, Л.Т.Шевчук. Київ: Літера ЛТД, 2017. 288 с. URL: <https://cutt.ly/WVDwBKu>
-

Рекомендовані джерела інформації

https://undip.org.ua/about/structure/science-departments/ua-lang-lit/ ; https://www.facebook.com/groups/505688203677039	Відділ навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України
https://nus.org.ua/	Сайт проєкту «Нова українська школа»
http://osvita.org.ua/	Освітній портал України

http://omelchuk.ks.ua/index.php?option=com_repository&Itemid=53&func=fileinfo&id=14	Персональний сайт Сергія Омельчука
http://xn--80aafnzkiim.xn--i1amh/	Сайт Олександра Авраменка
https://newlmetod.blogspot.com/p/blog-page_44.html	Лінгвометодична майстерня українського філолога. Блог Оксани Кучерук
https://kulbabska.com/	Персональний сайт Олени Кульбабської
http://www.glazova.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=103:-10-11-&catid=56:-10-&Itemid=77	«Український словесник». Сайт Олександри Глазової
http://korycja50.blogspot.com/p/blog-page_12.html	«Камертон філолога». Блог Галини Романівни Корицької
http://www.nbuv.gov.ua/	Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського
https://naurok.com.ua/	Освітній проект «На урок»
https://vseosvita.ua/	Національна освітня платформа «Всеосвіта»
http://www.koncept.org.ua/news.php	Сайт «Все для вчителя»
http://dvvoslovo.com.ua/archive/zmist_1/	Журнал «Дивослово»
http://lib.vippo.org.ua/periodyka.php?cat=63	Журнал «Українська мова і література в школах України»
http://library.udpu.org.ua/vydannia/vidannya-udpu/problems-pidgotovki-suchasnogo-vchitelya	часопис «Проблеми підготовки сучасного вчителя»
http://pptp.kubg.edu.ua/numbers.html	Науковий журнал «Педагогічний процес: теорія і практика»
http://mdu.edu.ua/?page_id=1502	Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки
http://visnyk.chnpu.edu.ua/	Вісник Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. Серія: педагогічні науки
http://ped-ejournal.cdu.edu.ua/index	Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького університету. Серія: педагогічні науки
http://pedagogica.tnpu.edu.ua/	Наукові записки Тернопільського національного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка.
http://peddyskurs.kgpa.km.ua/vymohy	Збірник наукових праць «Педагогічний дискурс»
http://vytokypedagogmayster.webnode.com.ua/	Збірник наукових праць «Витоки педагогічної майстерності»
http://pedosv.kpnu.edu.ua/	Збірник наукових праць «Педагогічна освіта: теорія і практика»

ООК 27.04 НАВЧАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Мета навчальної педагогічної практики з англійської мови – підготувати здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти до самостійного і цілісного виконання функцій учителя англійської мови та класного керівника ЗЗСО за спеціальністю.

Завдання навчальної педагогічної практики з англійської мови:

1. Розвиток і вдосконалення здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти загальнопедагогічних умінь та навичок, набутих під час навчальних занять у ЗВО.
2. Застосування та поглиблення знань, набутих у процесі теоретичного навчання в університеті, інтеграція знань із дисциплін професійної підготовки та вибіркового освітніх компонентів.
3. Забезпечення практичного пізнання здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти закономірностей професійної діяльності та оволодіння способами її організації, вміння вирішувати конкретні методичні завдання згідно з умовами педагогічного процесу.

4. Виховання у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти потреби до саморозвитку та самовдосконалення шляхом поновлення теоретичних знань і творчого їх застосовувати у практичній діяльності.

5. Формування вмінь проводити уроки та позакласні заходи з фаху, використовуючи сучасні методи і прийоми, сучасні педагогічні технології в організації навчально-пізнавальної діяльності учнів, в тому числі учнів з особливими освітніми потребами.

6. Сприяння формуванню особистого стилю викладання.

7. Ознайомлення з формами виховної роботи в школі. Розвиток уміння здійснювати виховну роботу.

8. Формування навичок здійснення педагогічної діяльності згідно з вимогами статуту та правилами внутрішнього розпорядку ЗЗСО.

9. Вивчення документації ЗЗСО.

Перелік визначених компетентностей

Загальні компетентності:

ЗК 01 Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного й демократичного) суспільства та необхідністю його сталого розвитку, верховенства права, прав та свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 03 Здатність до самоорганізації, самостійного вирішення проблемних ситуацій, швидкої адаптації в нових умовах, оптимального розв'язання професійних завдань; вміння адекватно розподіляти час; здатність проявляти ініціативу.

ЗК 04 Уміння працювати в команді; здатність до високоефективного міжособистісного спілкування; вміння розвивати лідерські якості.

ЗК 05 Здатність до усної та письмової комунікації державною та іноземною мовами.

ЗК 07 Уміння здійснювати аналіз та синтез, проводити логічні операції, розвивати абстрактне мислення.

ЗК 08 Здатність розуміти закономірності розвитку суспільно-історичного процесу та предметної галузі, проводити наукові дослідження, вміння оперувати науковою термінологією, оцінювати результати пошукової діяльності, робити наукові висновки та узагальнення.

ЗК 09 Уміння застосовувати теоретичні знання на практиці, здатність розвивати й удосконалювати практичні вміння та навички.

ЗК 10 Уміння проявляти креативність у вирішенні професійних завдань; дотримуватися принципів професійної етики та правил академічної доброчесності; застосовувати гнучкість мислення і відкритість у реалізації мовно-літературних компетентностей.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 01.3 Здатність чітко та вільно вести бесіду англійською мовою з дотриманням фонетичних, просодичних, лексичних, стилістичних, орфоепічних та граматичних норм.

СК 01.4 Здатність розуміти усне англійське мовлення та реагувати на нього за умови здійснення спілкування стандартною англійською мовою та використовувати її у професійній діяльності.

СК 02.4 Здатність вільно оперувати загальнонауковою, методичною та мовознавчою термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК 02.5 Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

СК 02.6 Здатність аналізувати, систематизувати та прогнозувати певні лінгвальні явища; розпізнавати, оцінювати та прогнозувати загальнокультурні, виховні, етичні наслідки певних процесів у мові.

СК 02.7 Здатність вільно володіти українською мовою, адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну і мовленнєву компетентності під час фахової і міжособистісної комунікації, застосовувати різноманітні засоби мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.

СК 02.8 Здатність аналізувати та продукувати тексти різних стилів і жанрів українською та англійською мовами, застосовуючи це вміння під час навчання здобувачів освіти.

СК 02.10 Здатність вільно й ефективно використовувати англійську мову в усній і писемній формі, у різних жанрово-стильових різновидах у процесі навчання англійської мови.

СК 04.1 Здатність моделювати зміст навчання з української мови і літератури та англійської мови відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.

СК 04.2 Здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей.

СК 04.6 Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів з української мови і літератури та англійської мови на засадах компетентнісного підходу.

СК 07.2 Здатність конструктивно та безпечно **взаємодіяти** з учасниками освітнього процесу.

СК 08.1 Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.

СК 08.3 Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами

СК 09.3 Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

СК 12 Здатність планувати освітній процес та прогнозувати його результати.

СК 13.1 Здатність організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів.

СК 13.2 Здатність організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

СК 15.1 Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі.

Бази навчальної педагогічної практики з англійської мови

Підприємства, організації, установи, що є базами проведення практики, мають відповідати таким вимогам:

- наявність структур, що відповідають професійній діяльності за спеціальностями/спеціалізаціями, за якими здійснюється підготовка фахівців в Університеті;
- можливість забезпечення кваліфікованого керівництва практикою здобувачів вищої освіти;
- надання здобувачам вищої освіти на час практики можливості працювати на штатних посадах, робота на яких відповідає програмі практики (за наявності відповідних вакансій);

- надання здобувачам вищої освіти права користування бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики, з урахуванням політики конфіденційності бази практики;
 - можливість працевлаштування випускників Університету.
- Базами практики є заклади загальної середньої освіти м. Кам'янця-Подільського, з якими укладено договори про проходження практики.

Зміст навчальної педагогічної практики з англійської мови

Завдання Навчальної педагогічної практики з англійської мови реалізуються у три етапи: 1-й – організаційний, 2-й – основний, 3-й – підсумковий.

На організаційному етапі навчальної педагогічної практики з англійської мови здобувач вищої освіти здійснює таку діяльність:

1. Участь у настановній конференції в університеті, де одержує направлення для проходження практики, настанови щодо її організації.
2. Ознайомлення зі шкільною документацією (класний журнал, розклад уроків, календарно-тематичний план учителя англійської мови, поурочні плани та ін.).
 1. Знайомство з класом та укладання інформації відповідно до профілю класу.
 2. Складання індивідуального плану роботи, узгодження його з керівником практики.
3. Отримання завдань для виконання керованого спостереження Guided Observation.
4. Узгодження з керівником практики від кафедри розкладу консультацій.

На основному етапі навчальної педагогічної практики з англійської мови здобувач вищої освіти здійснює таку діяльність:

1. Відвідування та аналіз уроків вчителя англійської мови.
2. Заповнює профіль навчальної групи (класу) за такою формою:

вік учнів	
рівень англійської мови (A1-B1) відповідно до CEFR	
якісний показник успішності за результатами попереднього семестру	
навчальна програма та навчальний підручник	
стать (вказати кількість хлопчиків та дівчаток окремо)	
вчитель групи	

3. Здійснює спостереження основних форм організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти (уроки англійської мови) та фіксація результатів спостережень різних аспектів організації навчального процесу Виконання завдань Guided Observation (див. Додаток А):

Features of communicative language teaching;
Characteristics of a communicative task;
Aspects of teaching grammar;
Techniques for presenting vocabulary.

4. Розробка двох фрагментів уроків (2 microteachings) з навчальними матеріалами для навчальної групи (класу) відповідно до профілю за зразком.

Фрагмент уроку рекомендовано розробляти здобувачеві відповідно до традиційної або такої структури

Main aim:

Subsidiary aim:

Personal aim:

Timing (20 min.)	Procedure	Stage Aims	Aids and Materials	Interaction Patterns
------------------	-----------	------------	--------------------	----------------------

5. Допомога вчителю англійської мови у виготовленні роздаткового матеріалу та унаочнення; у перевірці зошитів та письмових робіт.

6. Розроблення тестів, завдань, презентаційних матеріалів на уроки англійської мови із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій.

7. Відвідування позакласних заходів, які проводять учителі англійської мови.

На підсумковому етапі навчальної педагогічної практики з англійської мови здобувач вищої освіти виконує таку роботу:

1. Оформлення та подання керівникам практики на перевірку звітної документації: щоденник, індивідуальний звіт, профіль навчальної групи, виконані завдання Guided Observation, розроблені два фрагменти уроків (2 microteachings).

2. Захист навчальної педагогічної практики з англійської мови.

3. Участь у підсумковій конференції з навчальної педагогічної практики з англійської мови.

Керівник практики встановлює дні консультацій на кафедрі для попередньої перевірки матеріалів здобувачів-практикантів. Присутність на звітній конференції є обов'язковою, бажано надавати фото- та відеоматеріали як додаток до звітної документації.

Критерії оцінювання навчальної педагогічної практики з англійської мови

Критерії оцінювання індивідуальних завдань практики з англійської мови (50 балів)

1) профіль групи – 2 бали (повністю заповнений профіль – 2 бала; неповністю – 1 бал; незаповнений – 0 балів);

2) 4 завдання Guided Observation – 8 балів. Кожне завдання максимально оцінюється у 2 бали:

2 бали – таблиця заповнена чітко та повністю; виконане завдання Observation summary свідчить про те, що здобувач вищої освіти має ґрунтовні знання теорій навчання та вивчення мови, а також володіє методичними поняттями;

1 бал – таблиця заповнена повністю проте з огріхами змістового та технічного характеру; виконане завдання Observation summary свідчить про те, що здобувач вищої освіти має низькі знання теорій навчання та вивчення мови, а також не володіє методичними поняттями;

0 балів – завдання невиконані.

3) Розроблені та проведені два фрагменти уроків (2 microteachings) для навчальної групи (класу) відповідно до розкладу та профілю групи (див. п.1) у період практики тривалістю у 20 хв. за структурою: Main aim, Subsidiary aim, Personal aim (Timing, Procedure, Stage Aims, Aids and Materials, Interaction Patterns) – 20 балів/1 microteaching (разом 40 балів):

- 4 бали: урахування взаємозв'язку між структурними компонентами уроку (часом, процедурою, цілями етапів, навчальними матеріалами та способами взаємодії)

- 4 бали: урахування різних способів взаємодії учнів;

- 4 бали: прослідковано комунікативний підхід до навчання;

- 4 бали: доцільне використання засобів навчання, включно з ІКТ;
- 4 бали: відповідність цілей фрагменту заняття його змісту та процедурі.

**Критерії оцінювання щоденника практики (25 балів)
і звіту про навчальну педагогічну практику (5 балів)**

	Критерії оцінювання
високий рівень 23–25 б. / 4,5–5 б. ²	Здобувач вищої освіти дотримується вимог до оформлення щоденника практики й звіту, самостійно й регулярно заповнює щоденник навчальної педагогічної практики, повно й вичерпно аналізує свою діяльність під час практики; вправно формулює зміст діяльності, яку здійснював; наводить доречні аргументи, теоретичні завваги підкріплює переконливими й конкретизованими прикладами та аналізом різних методичних ситуацій, які виникали під час організації освітнього процесу, висловлює свої пропозиції для розв’язання проблемних ситуацій; послуговується нормативною термінологією методики навчання англійської мови; розвиток думки (логічність і послідовність викладу) є цілісним, послідовним і несуперечливим; висловлювання органічні, пов’язані із сформульованими висновками, аргументами й прикладами; записи відзначаються багатством слововживання й дотриманням норм сучасної української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності та подає вчасно звітну документацію.

достатній рівень 19–22 б. / 3,8–4,4 б.	Здобувач вищої освіти дотримується вимог до оформлення щоденника практики й звіту, самостійно й регулярно заповнює щоденник навчальної педагогічної практики, повно й вичерпно аналізує свою діяльність під час практики; формулює зміст діяльності, яку здійснював; наводить доречні аргументи, теоретичні аспекти переважно підкріплює переконливими й конкретизованими прикладами, однак подеколи відсутній аналіз методичних ситуацій, які виникали під час організації освітнього процесу, не завжди висловлює власні пропозиції для розв’язання проблемних ситуацій; переважно послуговується нормативною термінологією освітньої галузі та термінологічним апаратом методики навчання англійської мови, однак трапляються окремі помилкові терміновживання; розвиток думки (логічність і послідовність викладу) є цілісним, послідовним і несуперечливим; висловлювання органічні, пов’язані із сформульованими висновками, аргументами й прикладами. У матеріалах практики наявні поодинокі орфографічні, пунктуаційні й стилістичні помилки. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності та подає вчасно звітну документацію.
середній рівень 15–18 б. / 3,8–4,4 б.	Здобувач вищої освіти частково дотримується вимог до оформлення щоденника практики й звіту, самостійно, але не надто регулярно заповнює щоденник навчальної педагогічної практики, не достатньо повно й вичерпно аналізує свою діяльність під час практики; формулює зміст діяльності, яку здійснював; наводить доречні аргументи, однак теоретичні аспекти не завжди підкріплює переконливими й

² Через скісну подано бали за оцінювання щоденника практики / звіту про навчальну педагогічну практику.

	конкретизованими прикладами, немає аналізу методичних ситуацій, які виникали під час організації освітнього процесу, не завжди висловлює власні пропозиції для розв'язання проблемних ситуацій; наявні порушення у послуговуванні нормативною термінологією освітньої галузі та термінологічним апаратом методики навчання англійської мови; розвиток думки (логічність і послідовність викладу) не завжди цілісний, послідовний і несуперечливий. У матеріалах практики наявні орфографічні, пунктуаційні й стилістичні помилки. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності, але порушує терміни подання звітної документації.
початковий рівень менше ніж 15 б. / 3 б.	Показники нижчі ніж ті, які відповідають середньому рівню.

Захист навчальної педагогічної практики (10 балів)

Рівні	Критерії оцінювання
високий рівень 9–10 б.	Здобувач вищої освіти повно й вичерпно аналізує діяльність, яку здійснював під час практики; послуговується нормативною термінологією методики навчання англійської мови; дотримується принципів логічності й послідовності у висловлюваннях, дотримується норм сучасної української літературної мови; бере активну участь в обговоренні звітів інших здобувачів; кваліфіковано відповідає на поставлені запитання; демонструє презентацію звітних матеріалів тощо.
достатній рівень 7,5–8 б.	Здобувач вищої освіти достатньо повно й вичерпно аналізує діяльність, яку здійснював під час практики; послуговується нормативною термінологією методики навчання англійської мови, однак допускає окремі неточні формулювання, які самостійно виправляє після спрямувальних питань; переважно дотримується принципів логічності й послідовності у висловлюваннях, у мовленні наявні поодинокі порушення норм сучасної української літературної мови; бере участь в обговоренні звітів інших здобувачів; кваліфіковано відповідає на поставлені запитання, однак з окремими неточностями тощо.
середній рівень 6–7,4 б.	Здобувач вищої освіти недостатньо повно й вичерпно аналізує діяльність, яку здійснював під час практики; допускає помилки у використанні термінології методики навчання англійської мови; частково порушує принципи логічності й послідовності у висловлюваннях, у мовленні наявні порушення норм сучасної української літературної мови; не досить активний в обговоренні звітів інших здобувачів; допускає помилки у відповідях на поставлені запитання тощо.
початковий рівень менше ніж 6 б.	Показники нижчі ніж ті, які відповідають середньому рівню.

Рекомендована література Нормативні документи

1. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. Режим доступу: [1. http://mon.gov.ua/konczepczyia.pdf](http://mon.gov.ua/konczepczyia.pdf)

2. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 23. 11. 2011 р. № 1392).
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту». (*Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2020, № 31, ст.226)
4. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році [Електронний ресурс]. Режим доступу: [1. https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5f4/cae/d10/5f4caed10f675968632995.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5f4/cae/d10/5f4caed10f675968632995.pdf)
5. Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, затвердженого вченою радою Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка 30 серпня 2018 р. (протокол № 7). Електронний ресурс. Режим доступу: [1. https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view](https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view).
6. Положення про проведення практики здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти вищих навчальних закладів України. Електронний ресурс. Режим доступу: [1. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93).

Рекомендована література з англійської мови

1. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за заг. ред. С.Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 2013. 590 с.
2. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці) : навч. посіб. Київ : Ленвіт, 2008. 285 с.
3. Морська Л.І. Новітні технології у навчанні іноземних мов: навч.-метод. посіб. Тернопіль: Вектор, 2012. 232 с.
4. Організація діяльності закладів освіти в умовах воєнного стану. Порадник III. З досвіду роботи освітян міста Києва : навч.-метод. посіб. / Упоряд.: Фіданян О.Г., Войцехівський М.Ф., Івашнюва С.В. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2022. 600 с.
5. Стопчова Т.В. Classroom Observation in the Pre-service Education of English Teachers. Наукові праці К-ПНУ імені Івана Огієнка : збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів, аспірантів : у 3-х томах. К-П : К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2020. Вип. 19. Т. 3. С. 47-48.
6. The TKT Course. Module 1, 2 and 3 : official preparation materials for TKT / Marry Spratt, Alan Pulverness, Melanie Williams : Cambridge University Press, 2011. 256 p.
7. Language Games: Innovative Activities for Teaching English. TESOL Classroom Practice Series. Tesolpress. 283 p.
8. Richards, J. C. and T.S. Rodgers (2001) Approaches and Methods in Language Teaching (Cambridge Language Teaching Library). Cambridge: Cambridge University Press. 90 p.

ООК 27.05 ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Мета виробничої педагогічної практики – підготувати здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти до самостійного і цілісного виконання функцій учителя української мови і літератури, вчителя англійської мови 5-9 класів та класного керівника закладу загальної середньої освіти.

Завдання виробничої педагогічної практики:

1. Розвиток і вдосконалення здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти загальнопедагогічних і методичних умінь та навичок, набутих під час навчальних занять у закладі вищої освіти.

2. Застосування та поглиблення знань, набутих у процесі теоретичного навчання в університеті, інтеграція знань із дисциплін професійної підготовки.

3. Забезпечення практичного пізнання здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти закономірностей професійної діяльності учителя української мови і літератури, вчителя англійської мови 5-9 класів та оволодіння способами її організації, вміння вирішувати конкретні методичні завдання згідно з умовами освітнього процесу, зокрема в процесі реалізації реформи «Нова українська школа» та навчання здобувачів загальної середньої освіти із особливими освітніми потребами.

4. Виховання у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти потреби до саморозвитку та самовдосконалення шляхом розширення теоретичних знань і творчого їх застосовувати у практичній діяльності.

5. Формування вмінь проводити уроки та позакласні заходи з української мови і літератури, англійської мови в 5-9 класах, використовуючи сучасні методи і прийоми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів.

6. Ознайомлення з формами виховної роботи в закладах загальної середньої освіти. Розвиток умінь здійснювати виховну роботу.

7. Підбір та використання психодіагностичного інструментарію для збору фактичного матеріалу про структуру міжособистісних відносин в учнівській групі, рівень розвитку групи, специфіку групової діяльності, взаємини між учителем та учнями тощо.

8. Обробка та аналіз матеріалів, які отримані в результаті психодіагностики, їх узагальнення, осмислення і можливості використання для поліпшення організації виховної роботи з класом.

Перелік визначених компетентностей

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі 01 Освіта / Педагогіка, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, психології, предметних знань з української мови і літератури, англійської мови, теорії й методики навчання української мови і літератури, англійської мови, характеризується комплексністю й невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти).	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 01	Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного й демократичного) суспільства та необхідністю його сталого розвитку, верховенства права, прав та свобод людини і громадянина в Україні.
	ЗК 02	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
	ЗК 03	Здатність до самоорганізації, самостійного вирішення проблемних ситуацій, швидкої адаптації в нових умовах, оптимального розв'язання професійних завдань; вміння адекватно розподіляти час; здатність проявляти ініціативу.
	ЗК 04	Уміння працювати в команді; здатність до

		високоєфективного міжособистісного спілкування; вміння розвивати лідерські якості.
	ЗК 05	Здатність до усної та письмової комунікації державною та іноземною мовами.
	ЗК 06	Вміння ефективно застосовувати у професійній діяльності сучасні інформаційно-комунікаційні технології.
	ЗК 07	Уміння здійснювати аналіз та синтез, проводити логічні операції, розвивати абстрактне мислення.
	ЗК 08	Здатність розуміти закономірності розвитку суспільно-історичного процесу та предметної галузі, проводити наукові дослідження, вміння оперувати науковою термінологією, оцінювати результати пошукової діяльності, робити наукові висновки та узагальнення.
	ЗК 09	Уміння застосовувати теоретичні знання на практиці, здатність розвивати й удосконалювати практичні вміння та навички.
	ЗК 10	Уміння проявляти креативність у вирішенні професійних завдань; дотримуватися принципів професійної етики та правил академічної доброчесності; застосовувати гнучкість мислення і відкритість у реалізації мовно-літературних компетентностей.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК 01	Мовно-комунікативна компетентність
	СК 01.1	Здатність забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою.
	СК 01.2	Здатність формувати й розвивати мовно-комунікативні уміння й навички учнів засобами української, англійської мов.
	СК 01.3	Здатність чітко та вільно вести бесіду англійською мовою з дотриманням фонетичних, просодичних, лексичних, стилістичних, орфоепічних та граматичних норм.
	СК 01.4	Здатність розуміти усне англійське мовлення та реагувати на нього за умови здійснення спілкування стандартною англійською мовою та використовувати її у професійній діяльності.
	СК 02	Лінгвістична компетентність
	СК 02.1	Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії й історії української мови в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти), практиці навчання української мови.
	СК 02.2	Здатність застосовувати у професійній діяльності знання з історії української мови, старослов'янської мови, розпізнавати й визначати лінгвістичні поняття, давати історичні коментарі до мовних явищ.
	СК 02.3	Здатність аналізувати діалектні різновиди української мови, збирати, систематизувати й інтерпретувати діалектні факти, явища, пояснювати їхні особливості під час уроків української мови.
	СК 02.4	Здатність вільно оперувати загальнонауковою, методичною та мовознавчою термінологією для розв'язання

	професійних завдань.
СК 02.5	Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.
СК 02.6	Здатність аналізувати, систематизувати та прогнозувати певні лінгвальні явища; розпізнавати, оцінювати та прогнозувати загальнокультурні, виховні, етичні наслідки певних процесів у мові.
СК 02.7	Здатність вільно володіти українською мовою, адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну і мовленнєву компетентності під час фахової і міжособистісної комунікації, застосовувати різноманітні засоби мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.
СК 02.8	Здатність аналізувати та продукувати тексти різних стилів і жанрів українською та англійською мовами, застосовуючи це вміння під час навчання здобувачів освіти.
СК 02.9	Здатність застосовувати норми української літературної мови й культури мовлення у професійній діяльності вчителя української мови і літератури.
СК 02.10	Здатність вільно й ефективно використовувати англійську мову в усній і писемній формі, у різних жанрово-стильових різновидах у процесі навчання англійської мови.
СК 03	Літературна компетентність
СК 03.1	Уміння оперувати літературознавчими поняттями; здатність оцінювати літературні твори на основі критеріїв художності; застосовувати фахові знання з літератури для формування естетичного смаку та світогляду учнів, формування їх національної свідомості та ціннісних орієнтацій.
СК 03.2	Здатність осмислювати літературний процес в аспекті культурно-історичних епох, філософських віянь, суспільно-політичних перетворень тощо.
СК 03.3	Здатність осмислювати літературні явища в їх синхронних та діяхронних взаємозв'язках; вміння встановлювати закономірності розвитку українського літературного процесу в контексті світового; вміння визначати своєрідність національних літератур і знаходити точки перетину для компаративних зіставлень.
СК 03.4	Здатність формувати в учнів цілісну картину літературного розвитку, вміння вільно орієнтуватися в літературних напрямках, течіях, школах, розуміти специфіку стильової еволюції вітчизняної і світової літератур.
СК 03.5	Здатність оперувати категоріями літературознавчого дискурсу; вміти висвітлювати літературні явища з позицій різноманітних літературознавчих шкіл; здійснювати інтерпретацію літературного твору в аспекті сучасних інтерпретаційних методологій.
СК 03.6	Здатність розпізнавати проблеми літературної комунікації, вміння скеровувати сприйняття учнями літературного твору на основі знань з герменевтики, рецептивної естетики, наратології тощо.

	СК 03.7	Здатність до критичного осмислення нових літературних тенденцій, фактів і явищ; уміння здійснювати адекватний аналіз літературних творів у цілісності змісту й форми, використовувати різні методи й прийоми аналізу.
	СК 03.8	Уміння здійснювати генологічний аналіз літературних фактів, знати новітні тенденції в розвитку жанру; здатність сформувати в учнів розуміння жанрових канонів та їх зв'язку з тлумаченням літературних творів.
	СК 03.9	Здатність розуміти літературу як систему в її взаємозв'язках з іншими видами мистецтв; вміння застосовувати інтермедіальний аспект на уроках вивчення літератури.
	СК 03.10	Здатність застосовувати традиційні та нетрадиційні підходи до вивчення літературних фактів, явищ, закономірностей на уроках літератури; вміння обирати адекватно методологічні шляхи організації уроку відповідно до матеріалу вивчення, вікових особливостей учнів тощо.

СК 04	Предметно-методична компетентність
СК 04.1	Здатність моделювати зміст навчання з української мови і літератури та англійської мови відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.
СК 04.2	Здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей.
СК 04.3	Здатність здійснювати інтегроване навчання учнів.
СК 04.4	Здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання української мови і літератури, англійської мови і світової літератури, виховання і розвитку учнів.
СК 04.5	Здатність розвивати в учнів критичне мислення.
СК 04.6	Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів з української мови і літератури та англійської мови на засадах компетентнісного підходу.
СК 04.7	Здатність формувати ціннісні ставлення в учнів.
СК 05	Інформаційно-цифрова компетентність
СК 05.1	Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.
СК 05.2	Здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси.
СК 05.3	Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі.
СК 06	Психологічна компетентність
СК 06.1	Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів.
СК 06.2	Здатність використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності.
СК 06.3	Здатність формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність.
СК 06.4	Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.
СК 07	Емоційно-етична компетентність
СК 07.1	Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами.
СК 07.2	Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.
СК 07.3	Здатність усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.
СК 08	Компетентність педагогічного партнерства
СК 08.1	Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.
СК 08.2	Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.
СК 08.3	Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки

	особам з особливими освітніми потребами
СК 09	Інклюзивна компетентність
СК 09.1	Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища.
СК 09.2	Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.
СК 09.3	Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.
СК 10	Здоров'язбережувальна компетентність
СК 10.1	Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу.
СК 10.2	Здатність здійснювати профілактично просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни.
СК 10.3	Здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя.
СК 10.4	Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності.
СК 11	Проектувальна компетентність
СК 11	Здатність проектувати осередки виховання і розвитку учнів.
СК 12	Прогностична компетентність
СК 12	Здатність планувати освітній процес та прогнозувати його результати.
СК 13	Організаційна компетентність
СК 13.1	Здатність організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів.
СК 13.2	Здатність організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.
СК 14	Оцінювально-аналітична компетентність
СК 14.1	Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання учнів та аналізувати їх.
СК 14.2	Здатність забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.
СК 15	Інноваційна компетентність
СК 15.1	Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі.
СК 15.2	Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.
СК 15.3	Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.
СК 16	Здатність до навчання впродовж життя
СК 16.1	Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя.
СК 16.2	Здатність взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії тощо).
СК 17	Рефлексивна компетентність

	СК 17	Здатність здійснювати самодіагностику педагогічної діяльності, визначати індивідуальні професійні потреби; творчо осмислювати і долати проблемні ситуації; планувати власну діяльність й керувати нею.
--	-------	--

Бази виробничої педагогічної практики

Заклади загальної середньої освіти, що є базами проведення практики, мають відповідати таким вимогам:

- наявність структур, що відповідають професійній діяльності за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література), за якою здійснюється підготовка фахівців в Університеті;
- можливість забезпечення кваліфікованого керівництва практикою здобувачів вищої освіти;
- надання здобувачам вищої освіти на час практики можливості працювати на штатних посадах, робота на яких відповідає програмі практики (за наявності відповідних вакансій);
- надання здобувачам вищої освіти права користування бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики, з урахуванням політики конфіденційності бази практики;
- можливість працевлаштування випускників Університету.

Базами виробничої педагогічної практики є заклади загальної середньої освіти м. Кам'янця-Подільського, з якими укладено договори про проходження практики.

Зміст виробничої педагогічної практики

Зміст виробничої педагогічної практики передбачає такі змістові модулі:

ЗМ 1. Навчальна, методична, позакласна робота з української мови та літератури

1. Участь у настановній конференції з виробничої педагогічної практики.
2. Ознайомлення із організаційними документами та програмою практики, відвідування консультації керівників практики від університету.
3. Інструктаж із безпеки життєдіяльності та охорони праці.
4. Прибуття на базу практики, розподіл за класами, призначення керівників від бази практики; ознайомлення зі специфікою діяльності ЗЗСО, бесіда з адміністрацією закладу про особливості освітнього процесу, розпорядок роботи закладу, правила трудової дисципліни.
5. Знайомство з класом, учителями української мови і літератури, матеріальною базою та методичним забезпеченням освітнього процесу.
6. Складання індивідуального графіку проходження практики та затвердження його керівником практики.
7. Ознайомлення з календарними планами, методичними матеріалами шкільних кабінетів (української мови та літератури), вивчення та підбір навчально-методичної літератури. Визначення можливостей використання технічних засобів навчання для виконання програми практики.
8. Вивчення досвіду вчителів закладу загальної середньої освіти (керівників від бази практики) навчання української мови і літератури в 5-9 класах, зокрема щодо навчання учнів із особливими освітніми потребами. Відвідування та аналіз уроків та позакласних заходів учителів-предметників з фаху.

9. Написання конспектів уроків з української мови і літератури, обговорення їх з учителями, проведення та аналіз пробних і залікових уроків української мови і літератури.
10. Ознайомлення з формами позакласної роботи з української мови і літератури. Складання конспектів та проведення позакласних заходів з української мови і літератури.
11. Виконання індивідуальних завдань з фаху та проведення пошукової та дослідницької роботи з теми індивідуального завдання.
12. Оформлення матеріалів практики з фаху.

ЗМ 2. Навчальна, методична, позакласна робота з англійської мови

На організаційному етапі:

1. Участь у настановній конференції здобувачів освітнього ступеня «бакалавр»; одержання направлень для проходження практики, настанов щодо її проходження, ознайомлення із закладом загальної середньої освіти та класом, у якому практикант виконуватиме обов'язки вчителя англійської мови.
2. Ознайомлення з діяльністю бази практики, специфікою організації освітнього процесу у закладі загальної середньої освіти, нормативними документами, які регламентують його роботу (класний журнал, розклад уроків, календарно-тематичний план учителя англійської мови тощо).
3. Узгодження з керівником практики від кафедри розкладу консультацій.

На основному етапі:

1. Заповнення профілю навчальної групи (класу) за такою формою:
вік учнів
рівень англійської мови (A1-B1) відповідно до CEFR
якісний показник успішності за результатами попереднього семестру
навчальна програма та навчальний підручник
стать (вказати кількість хлопчиків та дівчаток окремо)
вчитель групи
2. Спостереження за основними формами організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти та методикою роботи вчителя (уроки англійської мови). Виконання завдань Guided Observation (див. Додаток А): Features of communicative language teaching; Characteristics of a communicative task; Aspects of teaching grammar; Techniques for presenting vocabulary.
3. Проведення уроків з англійської мови відповідно до розкладу. Практиканта допускають до проведення уроків тільки за наявності детального конспекту уроку, підписаного вчителем або методистом.
4. Проведення позакласного заходу з англійської мови.

На підсумковому етапі

1. Оформлення та подання керівникам практики на перевірку звітної документації.
2. Захист виробничої педагогічної практики.
3. Участь у підсумковій конференції з виробничої педагогічної практики.

Керівник практики встановлює дні консультацій на кафедрі для попередньої перевірки конспектів здобувачів-практикантів. Присутність на звітній конференції є обов'язковою, бажано надавати фото- та відеоматеріали як додаток до звітної документації.

ЗМ 3. Робота з педагогіки

1. Поглиблення розуміння сутності основ компетентнісної, особистісно орієнтованої освіти, особливостей їх реалізації в освітньому процесі закладу загальної середньої освіти.
2. Саморозвиток особистісних якостей здобувача освіти, активізація позиції суб'єкта професійного та особистісного саморозвитку.

3. Поглиблення розуміння сутності виховання в контексті інноваційної освіти, основ її реалізації через адекватну організацію навчальної діяльності учнів;
4. Залучення здобувачів вищої освіти до самостійного розв'язання посильних навчально-виховних завдань, зокрема учнів з особливими освітніми потребами.

Для реалізації поставлених завдань практикант повинен виконати такі види робіт з педагогіки:

1. Вести щоденник виробничої педагогічної практики (фіксувати та аналізувати процес і результати власної діяльності (підготовка та проведення уроків, робота з документацією (вивчення особливостей ведення журналу), реалізація функцій класного керівника учнівського колективу).
2. Брати участь у консультаціях керівника практики.
3. Підготувати конспект виховного заходу, який необхідно провести в закладі загальної середньої освіти.
4. Зафіксувати висновок в облік проведеної роботи щоденника практики.
5. Здійснити комплексний самоаналіз проведеного уроку за значущими параметрами.
6. Здійснити аналіз одного із уроків проведених вчителем.
7. Підготувати звіт з виробничої педагогічної практики, в якому відобразити:
 - а) найбільш суттєві досягнення та проблеми щодо реалізації освітнього процесу у закладі загальної середньої освіти, дати їм теоретичне обґрунтування;
 - б) сформулювати комплекс форм, методів, прийомів організації освітнього процесу, які студент-практикант визначив як найбільш ефективні, а також методи і прийоми роботи вчителя (помічника вчителя) з учнями з особливими освітніми потребами;
 - в) сформулювати загальні висновки, «уроки практики», визначити напрями особистісного та професійного саморозвитку на перспективу.

ЗМ 4. Дослідницька робота з психології

Виконання здобувачем вищої освіти завдань з психології може відбуватися в такій послідовності:

1. Знайомство з учнівською групою, класним керівником, встановлення психологічного контакту з учнівською групою.
2. Збір первинної інформації про учнівську групу за допомогою основних загальнопсихологічних методів (спостереження, аналізу класної документації та продуктів діяльності учнівської групи, групового опитування).
3. Вибір психодіагностичних методик, які будуть найбільш інформативними та доцільними у вивченні конкретної учнівської групи.
4. Спостереження за учнівським класом в різних видах діяльності та під час навчальних та позанавчальних заходів.
5. Проведення психодіагностичної методики з вивчення міжособистісних відносин в учнівській групі, обробку її результатів з метою отримання знань про специфіку соціально-психологічних феноменів у конкретній учнівській групі (соціально-психологічний клімат, згуртованість, лідерство, неформальні групи в класі, референтні групи тощо).
6. Підготовка звіту про психодіагностику міжособистісних відносин в учнівській групі.
7. Складання та написання звіту про вивчення учнівської групи, який містить не лише узагальнені, теоретично осмислені дані про учнівську групу, але й психолого-педагогічні висновки з організації виховної роботи в класі, виділення основних її напрямів та вибору адекватного психолого-педагогічного впливу на учнівську групу.

. Критерії оцінювання виробничої педагогічної практики

Оцінювання практики учителями-предметниками і класними керівниками

Проведені уроки української мови і літератури, англійської мови, позакласні та виховні заходи оцінюють за 12-бальною шкалою.

Оцінка “відмінно” (10–12 б) ставиться за умови, якщо:

- повністю реалізовано виховний, розвивальний та освітній потенціал уроку;
- методичні прийоми відповідають меті та етапу навчання;
- правильно встановлено послідовність та співвідношення різних методів навчання;
- практикант володіє прийомами активізації всіх учнів класу і здійснює індивідуальний підхід до них, зокрема до учнів із особливими освітніми потребами;
- практикант правильно добирає критерії оцінювання знань та вмінь учнів, використовує різноманітні прийоми контролю;
- практикант послуговується українською літературною мовою, не робить помилок, помічає помилки учнів і володіє мовленнєвими способами їх виправлення;
- практикант дотримується вимог професійної етики, вміло використовує технічні та інші допоміжні засоби навчання як наявні, так і самостійно виготовлені;
- практикант вміє доцільно розподілити час уроку;
- епізодично користується конспектом і під час уроку може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінку “добре” (7–9 б) ставлять, якщо урок відповідає основним вимогам до уроку, але при цьому:

- не до кінця реалізовано виховний, освітній або розвивальний потенціал уроку;
- здебільшого правильно встановлено послідовність і співвідношення різних методів і прийомів навчання;
- практикант володіє основними прийомами активізації всіх учнів класу, але не завжди здійснює індивідуальний підхід до них;
- правильно добирає критерії оцінювання знань та вмінь учнів, використовує різноманітні прийоми контролю;
- не завжди правильно розподіляє час за етапами уроку;
- використовує наявні та самостійно виготовлені посібники, але методика їхнього застосування не завжди раціональна;
- послуговується українською літературною мовою, іноді робить несуттєві помилки, які сам виправляє, а також помічає і виправляє більшість помилок учнів;
- помічає помилки учнів і володіє мовленнєвими способами їх виправлення;
- практикант дотримується вимог професійної етики, епізодично користується конспектом і під час уроку в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка “задовільно” (4–6 б) ставиться, якщо:

- у практиканта виникають труднощі із самостійним проведенням уроку, але основна дидактична мета та план уроку реалізуються без суттєвих змін;
- на уроці недостатньо поєднуються індивідуальна та колективна робота, практикант, працюючи з одним учнем, залишає без уваги клас та учнів із особливими освітніми потребами;
- на уроці використовуються ТЗН, але практикант не володіє ними достатньо вільно, порушує вимоги до використання наочних посібників;
- трапляються мовленнєві помилки, практикант не виправляє помилки учнів;
- практикант відчуває помітні труднощі під час уроку, не виявляє методичної ініціативи, не може вийти за рамки конспекту уроку.

Оцінку “незадовільно” (1–3 б) ставлять, якщо:

- практикант робить помилки у поданні навчального матеріалу, не досягає поставленої дидактичної мети уроку;
- на уроці не реалізовано виховні завдання;
- не вміє керувати класом, підтримувати робочу атмосферу, дисципліну та порядок;
- практикант не готовий до проведення уроку.

12. 2. Оцінювання практики керівниками від університету

Критерії оцінювання виробничої педагогічної практики				Загальний бал
з української мови і літератури	з англійської мови	з педагогіки	з психології	
40 балів	30 балів	20 балів	10 балів	100

Критерії оцінювання виробничої педагогічної практики з української мови і літератури - 40 балів (прохідний бал – 24).

Оцінюють керівники практики від кафедри української мови або кафедри історії української літератури та компаративістики:

- складання та правильне оформлення звіту про виробничу (педагогічну) практику – 5 балів;
- оформлення щоденника практики – 5 балів;
- проведення уроків з української мови, української літератури, написання їх конспектів – 20 балів;
- проведення позакласних заходів з української мови, української літератури та оформлення їх конспектів - 5 балів;
- зразки наочності, яку практиканти використовували на уроках – 5 балів.

Критерії оцінювання практики з англійської мови - 30 балів (прохідний бал – 18).

1) профіль групи – 2 бали (повністю заповнений профіль – 2 бали; неповністю – 1 бал; незаповнений – 0 балів);

2) 4 завдання Guided Observation – 8 балів. Кожне завдання максимально оцінюється у 2 бали:

2 бали – таблиця заповнена чітко та повністю; виконане завдання Observation summary свідчить про те, що студент має ґрунтовні знання теорій навчання та вивчення мови, а також володіє методичними поняттями;

1 бал – таблиця заповнена повністю проте з огріхами змістового та технічного характеру; виконане завдання Observation summary свідчить про те, що студент має низькі знання теорій навчання та вивчення мови, а також не володіє методичними поняттями;

0 балів – завдання невиконані.

3) Розроблені та проведені три уроки з англійської мови відповідно до розкладу та профілю групи (див. п.1) у період практики за структурою: Main aim, Subsidiary aim, Personal aim (Timing, Procedure, Stage Aims, Aids and Materials, Interaction Patterns) – 5 балів (разом 15 балів):

- 1 бал: урахування взаємозв'язку між структурними компонентами уроку (часом, процедурою, цілями етапів, навчальними матеріалами та способами взаємодії)

- 1 бал: урахування різних способів взаємодії учнів;

- 1бал: прослідковувано комунікативний підхід або інший інноваційний підхід (метод) до навчання англійської мови;

- 1 бал: доцільне використання засобів навчання, включно з ІКТ;

- 1 бал: відповідність усіх цілей заняття його змісту та процедури.

- 5) Планування та проведений позакласний захід з англійської мови – 5 балів.
 4-5 балів – позакласний захід ретельно сплановано, проведено на належному рівні;
 2-3 бали – позакласний захід добре сплановано, під час проведення допущено незначні помилки;
 1 бал – планування позакласного заходу не відповідає вимогам, під час проведення допущено суттєві помилки;
 0 бал – позакласний захід не проведено.

Критерії оцінювання завдань практики з педагогіки – 20 балів (прохідний бал – 12).

Критерії оцінювання виробничої педагогічної практики з педагогіки
ступінь виконання здобувачем вищої освіти завдань практики;
якість педагогічних знань, проявлених під час практики та їх відображення у звітній документації;
рівень сформованості умінь та навичок практичної роботи здобувачів як майбутніх фахівців.

Оцінка	Критерії
Відмінно (18-20 балів)	Здобувач у повному обсязі виконав усі завдання виробничої педагогічної практики. Виховні заходи оцінено на 10-12 балів. Отримав високу оцінку вчителя, класного керівника та методистів за виконувану роботу. Під час виконання різних видів роботи в школі проявив себе як організований, сумлінний, ініціативний, творчий. Завоював повагу серед учнів, педагогічного колективу школи, керівників практики і отримав високу оцінку керівника від бази практики. У визначений термін здав досконало оформлену документацію, яка відповідає вимогам практики.
Добре (15-17 балів)	Здобувач у повному обсязі виконав усі завдання виробничої педагогічної практики. Виховні заходи оцінено на 7-9 балів. Здобувач припускався деяких методичних помилок під час проведення виховних заходів, але зміг самостійно їх виправити або пояснити причину в процесі аналізу виховного заходу. Проявив дисциплінованість, отримав позитивну оцінку роботи від класного керівника. Вчасно оформив та здав звітну документацію, яка відповідає вимогам практики.
Задовільно (12-14 балів)	Завдання з педагогіки виконані в повному обсязі. Виховний захід оцінено на 4-6 балів. Здобувач проявив себе організованим, дисциплінованим, проте недостатньо самостійним та ініціативним. Під час залікових заходів допускалися несуттєві методичні помилки. Здобувач вчасно здав документацію, але при її оформленні допустився деяких неточностей або неповноти викладу.
Незадовільно (0-11 балів)	За період практики здобувач не виконав усі завдання з педагогіки, передбачених програмою практики. Отримав негативні відгуки від педагогічного колективу школи, керівників від бази практики. Невчасно та не в повному обсязі подав матеріали практики, які містять неточності та помилки і не відповідають вимогам, щодо оформлення такого виду документації.

Розподіл балів під час оцінювання результатів діяльності здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з педагогіки

№	Зміст	Бали
1.	Щоденник практики (повнота і правильність оформлення – зміст, висновки, оцінка)	5
2.	Виховний захід (підготовка, проведення, наявність та повнота конспекту)	5
3.	Самоаналіз проведеного уроку (комплексний самоаналіз проведеного уроку за значущими параметрами)	2,5
4.	Аналіз відвіданого навчального заняття (комплексний аналіз відвіданого уроку за значущими параметрами)	2,5
5.	Участь у настановній конференції, підготовка звіту (наявність усіх структурних компонентів, відображення всіх видів робіт, список використаних джерел, наявність необхідних підписів) та участь у звітній конференції	5

Критерії оцінювання дослідницької роботи з психології – 10 балів (прохідний бал – 6).

Оцінюють керівники практики від кафедри психології освіти:

звіт про вивчення учнівської групи – 5 балів;

матеріали психодіагностики – 3 балів;

наявність і правильне оформлення індивідуального плану практиканта та звіту в частині, що стосується дослідницької роботи з психології – 2 бали.

12.3. Рейтингова оцінка (RD) з виробничої педагогічної практики

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A (відмінно)	Відмінно
82-89	B (дуже добре)	Добре
75-81	C (добре)	Добре
67-74	D (задовільно)	Задовільно
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	Незадовільно

90–100 балів («відмінно») заслуговує здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, який всі або більшість уроків провів на відмінно (10–12 балів); систематично і цікаво організовував виховну і позакласну роботу з учнями; застосував в освітньому процесі сучасні педагогічні технології, нові інформаційні засоби навчання; завоював повагу та авторитет серед учнів, батьків і педагогічного колективу школи, керівників практики від кафедр університету; змістовно написав й охайно оформив усю документацію практики та вчасно подав її керівникові, виконав і захистив на високому науково-методичному рівні індивідуальне дослідження.

82–89 балів («добре») заслуговує здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, який провів уроки переважно на «добре» (7–9 балів); старанно і вміло організовував виховну роботу з учнями, зробив деякі методичні помилки в навчально-виховному процесі, але зміг самостійно їх виправити або пояснити їх причину

під час аналізу уроку чи виховного заходу; не допускав недисциплінованості, байдужості, шаблонності на всіх ділянках роботи; подав у визначений термін правильно оформлену документацію; виконав і захистив на високому науково-педагогічному рівні індивідуальне дослідження.

75–81 бал (“добре”) заслуговує здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, який провів уроки переважно на “добре” (7 –9 балів) (допускають не більше 20 % оцінок “задовільно” (4–6 балів); зробив незначні методичні помилки в організації освітнього процесу, проте не завжди міг самостійно їх виправити або пояснити під час аналізу уроку чи виховного заходу їх причину; був дисциплінованим, виконавчим, самостійним на всіх ділянках роботи; подав вчасно документацію, до якої можуть бути внесені незначні доповнення і виправлення за вказівкою керівників практики від кафедр університету.

67–74 бали («задовільно») ставлять здобувачеві першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, який провів уроки переважно на «задовільно» (4–6 балів) (60 %); проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний; загальна характеристика діяльності практиканта в школі задовільна.

60–66 балів («задовільно») ставлять здобувачеві першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, який виконав програму педпрактики повністю, але уроки провів на «задовільно» (80 %), проявив себе як недостатньо організований і дисциплінований, безініціативний; загальна характеристика діяльності в закладі загальної середньої освіти практиканта учнями, батьками, учителем-предметником, класним керівником, керівниками практики від кафедр університету – задовільна; подав документацію, яка потребує доповнення і виправлення.

35-59 балів («незадовільно»). Відсутня систематичність у роботі здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Виконав на низькому професійно-педагогічному рівні навчальну, виховну, методичну роботу, передбачену програмою практики. Робив помилки щодо організації освітнього процесу, методики проведення уроків української мови і літератури та позакласної роботи. Виконував дії у навчально-виховному процесі без достатнього теоретичного усвідомлення, копіюючи вчителя (методиста, здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти). Не здав документації або здав із великим запізненням, зробивши значні помилки в її оформленні.

Рекомендована література

Нормативні документи

8. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова Кабінету міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://cutt.ly/1Q7kSGY>
9. Концепція розвитку педагогічної освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 16.06.2018 р. №776. URL: <https://cutt.ly/7Eca7R2>
10. Нова українська школа. Дорожня карта реформи базової та профільної школи: проєкт для обговорення / Вакуленко Т., Гриневич Л., Лінник О. та інші; за заг. ред. Л. Гриневич. Київ: АКМЕ ГРУП, 2021. 46 с. URL: <https://cutt.ly/CTiJU5S>
11. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Київ: Міністерство освіти і науки України, 2016. 40 с. URL: <https://cutt.ly/yTiJuiD>
12. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / під заг. ред. Бібік Н.М. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с. URL: <https://cutt.ly/7TiJxZL>
13. Про освіту: Закон України. URL: <https://cutt.ly/qR66DBT>
14. Про повну загальну середню освіту: Закон України. URL: <https://cutt.ly/eTqquvO>

Програми з української мови і літератури для 5-9 класів

Українська мова

- Українська мова. 5–9 класи: програма для загальноосвітніх навчальних закладів /

укладачі: Г.Т.Шелехова, М.І.Пентиліук, В.І.Новосьолова, Т.Д.Гнаткович, Н.Б.Коржова, К.В.Таранік-Ткачук): наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 р. № 804. URL: <https://cutt.ly/XQ7kYcx>

- Голуб Н.Б., Горошкіна О.М. Українська мова. 5-6 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 53 с. URL: <https://cutt.ly/eQ7kmxv>
- Українська мова. 5-6 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / О.В.Заболотний, В.В.Заболотний, В.П.Лавринчук, К.В.Плівачук, Т.Д.Попова. Київ, 2021. 63 с. URL: <https://cutt.ly/AQ7kEEG>
- Українська мова. 5-9 класи: навчальна програма (науково-педагогічний проєкт «Інтелект України») / І.В.Гавриш, Н.В.Семихат, С.М.Дроф'як, Н.М.Новожилова: Лист МОН України від 07.06.2019 №1/11-5342.
- Українська мова. 5-9 класи: навчальна програма за вальдорфською педагогікою / авт.-укл. А.Г.Козак, М.О.Косовська: лист ІМЗО від 10.07.2020 №22.1/12-Г-554.

Українська література

- Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти / Яценко Т.О., Качак Т.Б., Кизилова В.В., Пахаренко В.І., Дячок С.О., Овдійчук Л.М., Слижук О.А., Макаренко В.М., Тригуб І.А. Київ, 2021. 70 с. URL: <https://cutt.ly/wVS4tKh>
- Архипова В.П., Січкач С.І., Шило С.Б. Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 27 с. URL: <https://cutt.ly/SVS4Aw5>
- Чумарна М.І., Пастушенко Н.М. Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 37 с. URL: <https://cutt.ly/TVS44K5>
- Українська література. 5–9 класи: програма для загальноосвітніх навчальних закладів / авт. колектив: Р.В.Мовчан, О.М.Івасюк, Л.І.Кавун, О.І.Неживий. Київ, 2017. 82 с. URL: <https://cutt.ly/DVS7hjX>

Підручники з української мови і літератури для 5-9 класів

Українська мова

- Голуб Н., Горошкіна О. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Вид. дім «Освіта», 2022. 306 с. URL: <https://cutt.ly/0XjTA9I>
- Ворон А.А., Солопенко В.А. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: УОБІЦ «Оріон». 2022. 266 с. URL: <https://cutt.ly/hXjIkg6>
- Літвінова І.М. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Харків: Ранок, 2022. 281 с. URL: <https://cutt.ly/gXjYckG>
- Онатій А.В., Ткачук Т.П. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2022. 309 с. URL: <https://cutt.ly/pXjYUw9>
- Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / Г.Д.Панчук, Б.Б.Близнюк, О.Б.Приведа. Тернопіль: Підручники і посібники, 2022. 304 с. URL: <https://cutt.ly/qXjY18t>
- Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / О.М.Семенов, Т.І.Дятленко, М.Д.Білясник, В.В.Волницька. Тернопіль: Астон, 2022. URL: <https://cutt.ly/IXjUxIm>
- Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Генеза, 2022. 283 с. URL: <https://cutt.ly/yXjOaee>
- Авраменко О.М. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Грамота, 2022. 208 с. URL: <https://cutt.ly/aXjIuwc>
- Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / Л.Гапон, О.Грабовська, О.Петришина, О.Підручняк. Тернопіль. Підручники і посібники, 2022. 328 с. URL: <https://cutt.ly/ZXjRkAW>

- Глазова О.П. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Вид. дім «Основа», 2022. 272 с. URL: <https://cutt.ly/aXjIKs2>
- Ющук І.П. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2022. 352 с. URL: <https://cutt.ly/aXjU1OP>
- Українська мова: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / А.В.Онатій, Т.П.Ткачук. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2022. 288 с. URL: <http://surl.li/kgtqv>
- Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Генеза, 2016. 224 с. URL: <https://cutt.ly/6U7vyro>
- Глазова О.П. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Харків: ТОВ «Фоліо», 2016. 288 с. URL: <https://cutt.ly/BU7vi1f>
- Українська мова: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / Караман С.О., Горошкіна О.М., Караман О.В., Попова Л.О. Київ: Літера ЛТД, 2021. 297 с. URL: <https://cutt.ly/FU7vdun>
- Українська мова: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / М.І.Пентиліук, С.А.Омельчук, І.В.Гайдаєнко. Харків: Ранок, 2016. 272 с. URL: <https://cutt.ly/9InFsKG>
- Авраменко О.М., Борисюк Т.В., Почтаренко О.М. Українська мова: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Грамота, 2021. 192 с. URL: <https://cutt.ly/PU7vhHP>
- Данилевська О.М. Українська мова: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / за наук. ред. К.Г.Городенської. Київ: Оріон, 2021. 288 с. URL: <https://cutt.ly/fU7vzdF>
- Єрмоленко С.Я., Сичова В.Т., Жук М.Г. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2016. 272 с. URL: <https://cutt.ly/EU7vmCh>
- Ющук І.П. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2016. URL: <https://cutt.ly/OU7vRtY>
- Українська мова: підручник для 8 класу з поглибленим вивченням філології закладів загальної середньої освіти / О.М.Авраменко, Ю.О.Гарюнова, І.М.Літвінова. Київ: Грамота, 2021. 254 с. URL: <https://cutt.ly/NInOPtN>
- Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів / В.І.Новосьолова, Н.В.Бондаренко. Київ: Педагогічна думка, 2016. 296 с.
- Глазова О.П. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Харків: Вид-во «Ранок», 2017. 240 с. URL: <https://cutt.ly/KQ7q0Dk>
- Авраменко О.М. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2017. 160 с. URL: <https://cutt.ly/uU7vUfJ>
- Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Голуб Н.Б., Ярмолюк А.В. Київ: Педагогічна думка, 2017. 308 с. URL: <https://cutt.ly/0U7vOFd>
- Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням філології / Караман С.О., Горошкіна О.М., Караман О.В., Попова Л.О. Харків: Вид-во «Ранок», 2017. 272 с.
- Ворон А.А., Солопенко В.А. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2018. 240 с. URL: <https://cutt.ly/KU7vSos>
- Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Генеза, 2017. 272 с. URL: <https://cutt.ly/VU7vGFt>
- Єрмоленко С.Я., Сичова В.Т., Жук М.Г. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2017. 256 с. URL:

<https://cutt.ly/ZU7vLWL>

Українська література

- Авраменко О. Українська література: підручник для 5 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2022. 288 с. URL: <https://cutt.ly/hVPKYVQ>
- Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / В.В.Заболотний, О.В.Заболотний, О.В.Слоньовська, І.В.Ярмольська. Київ: Літера ЛТД, 2022. 208 с. URL: <https://cutt.ly/7VPLesy>
- Коваленко Л., Бернадська Н. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Вид. дім «Освіта», 2022. 256 с. URL: <https://cutt.ly/QVPLbyx>
- Архипова В.П., Січкач С.І., Шило С.Б. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Чернівці: Букрек, 2022. 240 с. URL: <https://cutt.ly/RVPZ2tu>
- Калинич О., Дячок С. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Ю.Ковбасенка. Тернопіль: Астон, 2022. 293 с. URL: <https://cutt.ly/aVPZNov>
- Качак Т., Тебешевська О. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавничий центр “Академія”, 2022. 271 с. URL: <https://cutt.ly/SVPXgJq>
- Чумарна М.І., Пастушенко Н.М. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2022. 200 с. URL: <https://cutt.ly/JVPXUiJ>
- Яценко Т., Пахаренко В., Слижук О. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавничий дім “Освіта”, 2022. 255 с. URL: <https://cutt.ly/GVPX5HI>
- Борзенко О. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Харків: Ранок, 2022. 363 с. URL: <https://cutt.ly/eVPCftq>
- Авраменко О.М. Українська література: підруч. для 8 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ: Грамота, 2021. 240 с. URL: <https://cutt.ly/iVDqOU2>
- Коваленко Л.Т. Українська література: підруч. для 8 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ: УОБІ «Оріон», 2021. 272 с. URL: <https://cutt.ly/KVS6XBv>
- Слоньовська О.В. Українська література: підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закладів. Київ: Літера ЛТД, 2021. 256 с. URL: <https://cutt.ly/IVDqalE>
- Борзенко О.І., Лобусова О.В. Українська література: підруч. для 8 кл. закл. загальн. середн. освіти. Харків: Ранок, 2021. 287 с. URL: <https://cutt.ly/2VDqzgi>
- Міщенко О.І. Українська література: підруч. для 8 класу загальноосвіт. навч. закладів. Київ: Генеза, 2016. 272 с. URL: <https://cutt.ly/3VDq3YI>
- Міщенко О.І. Українська література: підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закладів. Київ: Генеза, 2017. 280 с. URL: <https://cutt.ly/LVDwg6w>
- Авраменко О. Українська література: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів. Київ: Грамота, 2017. 336 с. URL: <https://cutt.ly/VVDwGrz>
- Коваленко Л.Т., Бернадська Н.І. Українська література: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів. Київ: УОБІ «Оріон», 2017. 320 с. URL: <https://cutt.ly/JVDwEjj>
- Українська література: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів / О.В.Слоньовська, Н.В.Мафтин, Н.М.Вівчарик, Н.С.Курінна, Л.Т.Шевчук. Київ: Літера ЛТД, 2017. 288 с. URL: <https://cutt.ly/WVDwBKy>

Методика навчання української мови

- Вегеш А.І. Методика викладання української мови в загальноосвітніх навчальних закладах: методичний посібник для студентів 4–5 курсів філологічного факультету. Ужгород, 2022. 101 с. URL: <http://surl.li/udqlr>

- Використання модельних навчальних програм в освітньому процесі гімназії: методичні рекомендації / Голуб Н. Б., Васильєва Д. В., Засєкіна Т. М., Науменко С. О., Туташинський В.І., Яценко Т.О. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 48 с. URL: <https://cutt.ly/RU3neTB>
- Екстрене дистанційне навчання в Україні: монографія / за ред. В.М.Кухаренка, В.В.Бондаренка. Харків: Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. 409 с. URL: <https://cutt.ly/jZJKFo0>
- Костів О., Сколоздра-Шепітко О. Методика викладання української мови: навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 202 с. URL: <https://cutt.ly/XU8WsXk>
- Крок у професію. Методика викладання української мови: навч. посібник / О.В.Кульбабська, О.В.Кардашук. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2017. 256 с. URL: <https://cutt.ly/LIh0Ate>
- Кучеренко І. А., Пентилюк М. І. Теорія і технологія сучасного уроку української мови: навч.-метод. посіб.; МОН України, Херсонський державний університет. Херсон: Айлант, 2022. 352 с. URL: <http://surl.li/pdzcdm>
- Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / колектив авторів за редакцією М.І.Пентилюк: М.І.Пентилюк, С.О.Караман, О.В.Караман, О.М.Горошкіна, З.П.Бакум, М.М.Баряхтян, І.В.Гайдаєнко, А.Г.Галетова, Т.В.Коршун, А.В.Нікітіна, Т.Г.Окуневич, О.М.Решетилова. Київ: Ленвіт, 2005. 400 с.
- Омельчук С. Сучасна українська лінгводидактика: норми в термінології і мовна практика фахівців: монографія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 356 с. URL: <http://surl.li/udqmy>
- Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх навчальних закладах: модульний курс: посібник для студентів педагогічних університетів та інститутів / колектив авторів за редакцією М.І.Пентилюк. Київ: Ленвіт, 2011. 366 с. URL: <https://cutt.ly/5Q7ltDj>
- Рускуліс Л. Бібліографічний гід: методичний каталог із лінгводидактики: методичний посібник. Миколаїв. 2020. 147 с. URL: <https://cutt.ly/Nlh0ylQ>
- Рускуліс Л. Методика навчання української мови у схемах, таблицях, рисунках та коментарях: навч. посіб. Миколаїв – Одеса: Видавництво ТОВ Лерадрук, 2022. 202 с. URL: <https://cutt.ly/fZEwM7k>
- Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики: монографія / за ред. Е.Палихати, О.Петришиної. Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. 352 с. URL: <https://cutt.ly/HUCNhyi>
- Шовковий В.М., Лавренчук Ю.С. Практикум з методики навчання української мови в школі. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2022. 97 с. URL: <http://surl.li/wkcdtd>
- Попович А.С. Особливості модельних навчальних програм з української мови для 5–6 класів. Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць / [ред. кол. ; голов. ред. – О. М. Топузов]. Київ: Педагогічна думка, 2021. Вип. 27. С. 195-204.
- Попович А.С. Практикум з методики навчання української мови в 5-9 класах закладів загальної середньої освіти: навч.-метод. посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. 220 с. URL: <https://cutt.ly/nZJ1zu8>

Методика навчання української літератури

1. Башманівська Л.А. Методика викладання української літератури: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів і дистанційного навчання. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2019. 140 с.
2. Башманівська Л., Білоус Н. Практикум з методики викладання української літератури. Київ: Видавничий дім “Слово”, 2013. 144 с.
3. Богдан Л. Застосування мультимедійних технологій / Інноваційні технології

- та сучасний урок літератури. Київ: Вид. дім «Шкіл. світ»; Вид. Л.Галіцина, 2006. 128 с.
4. Бондаренко Ю. Загальна модель шкільного навчання української літератури. Рівне, 2017. 398 с.
 5. Бондаренко Ю. Методика шкільного вивчення української літератури на засадах ідеаційно-концептуального підходу: теорія і практиcum. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 199 с.
 6. Гнаткович Т.Д., Бабич Г.С. Інноваційні технології навчання при викладанні української літератури в школі. Ужгород, 2005. 144 с.
 7. Гоголь Н. Культурологічний підхід у змісті шкільної літературної освіти (друга половина ХХ – початок ХХІ століття): монографія / за наук. ред. д-ра. пед. наук Т.О.Яценко. Суми: ФОП Цьома С.П., 2021. 484 с.
 8. Градовський А. Українська палітра на європейському тлі: формування у майбутніх учителів-словесників навичок компаративного аналізу художнього твору. Черкаси : Ант, 2011. 219 с.
 9. Градовський А.В. Компаративний аналіз у системі шкільного курсу літератури : методологія та методика. Черкаси: Брама, вид. О. Ю. Вовчок, 2003. 292 с.
 10. Градовський А.В. Магія слова і думки: формування професійної компетенції аналізу художнього твору у майбутніх учителів-словесників. Черкаси: Ант, 2011. 175 с.
 11. Гулевич Л. Методика навчання української літератури. Практиcum. Дрогобич, 2014. 148 с.
 12. Домчук М.П. Тестові технології у процесі вивчення української літератури в школі: навчальний посібник. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2008. 60 с.
 13. Жила С.О. Мозаїка мистецтв на уроках української літератури: посіб. для вчителя. Чернігів, 2009. 373 с.
 14. Коваль Г.П. Виразне читання в структурі уроку: навчальний посібник. Тернопіль: Астон, 2013. 174 с.
 15. Компетентнісний підхід до вивчення української літератури в основній школі / С.П.Паламар, Г.Л.Бійчук, В.О.Братко, Н.М.Логвіненко, А.М.Фасоля, В.М.Тименко, З.О.Шевченко. Київ: Вид. дім «Сам», 2017. 113 с.
 16. Куцевол О. Методика вивчення української літератури (креативно-інноваційна стратегія): навчальний посібник. Київ: Освіта України, 2009. 464 с.
 17. Куцевол О. Теоретико-методичні основи розвитку креативності майбутніх учителів літератури. Вінниця, 2006. 348 с.
 18. Микитюк В. Педагогічні концепти Івана Франка (теорія і методика навчання літератури). Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 408 с.
 19. Мірошніченко Л. Конспект лекцій з дисципліни «Методика викладання української літератури в середній школі». Київ, 2017. 124 с.
 20. Назаренко Л. Уроки літератури з використанням інформаційних технологій: посібник. Миколаїв: ОППО, 2011. 136 с.
 21. Наукові основи методики літератури: посібник для студентів вищих закладів науки / за ред. Н.Волошиної. Київ: Ленвіт, 2002. 344 с.
 22. Недайнова Т. Мистецтво викладання літератури в школі : наук.-навч. посіб. Луганськ: Альма-матер, 2006. 160 с.
 23. Нежива Л.Л. Теорія і практика вивчення літературних напрямів українського письменства в школі. Полтава, 2016. 356 с.
 24. Оліфіренко В. Інтернет на уроках української літератури: посібник-довідник. Київ: Грамота, 2007. 208 с.
 25. Панченко В. Урок літератури. Кіровоград, 2000. 200 с.
 26. Пасічник Є. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах : навч. посіб. для студ. вищих закладів освіти. Київ: Ленвіт, 2000. 384 с.
 27. Професія – вчитель літератури: словник-довідник / упоряд. Т.П.Чередник.

Тернопіль: Мандрівець, 2009. 140 с.

28. Пультер С.А., Лісовський А.М. Методика викладання української літератури в середній школі. Тернопіль, 2004. 144 с.

29. Романишина Н. Практикум із методики викладання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах. Рівне, 2016. 208 с.

30. Семенов О., Базиль Л. Мовно-літературна освіта в Україні: погляд крізь роки : навчальний посібник. Київ, 2008. 240 с.

31. Сидоренко В. В. Розвиток педагогічної майстерності вчителя української мови і літератури в системі післядипломної освіти : монографія. Донецьк: Каштан, 2012. 492 с.

32. Ситченко А. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах. Київ: Ленвіт, 2011. 291 с.

33. Ситченко А.Л., Шуляр В.І., Гладишев В.В. Методика викладання літератури : термінологічний словник. Київ: ВД «Ін-Юре», 2008. 132 с.

34. Степанишин Б. Давня українська література в школі. Київ: Либідь, 2000. 504 с.

35. Степанишин Б. Стратегія і тактика в літературній освіті учнів. Тернопіль, 2003. 191 с.

36. Степанишин Б.І. Викладання української літератури в школі. Київ: РВЦ «Проза», 1995. 256 с.

37. Токмань Г. Методика навчання української і зарубіжної літератури: самостійна робота студента. Київ : Міленіум, 2019. 110 с.

38. Токмань Г.Л. Методика навчання української літератури в середній школі. Київ: Академія, 2012. 312 с.

39. Уліщенко В.В. Теорія і практика інтерсуб'єктного навчання української літератури в школі: монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2011. 398 с.

40. Шуляр В.І. Валеологічні стратегії сучасного уроку літератури в умовах природовідповідної (ноосферної) освіти: наук.-метод. посіб. Миколаїв: ОППО, 2012. 152 с.

41. Шуляр В.І. Електронний конструктор уроку в планувальній діяльності суб'єктів літературної освіти. Миколаїв : ОППО, 2012. 84 с.

42. Шуляр В.І. Сучасний урок української літератури : теорія, методика, технологія : монографія. Миколаїв: Іліон, 2012. 876 с.

43. Шуляр В.І. Сучасний урок української літератури. Миколаїв, 2014. 552 с.

44. Шуляр В.І. Сучасний урок української літератури: наук.-метод. посіб. Харків: Основа, 2009. 121 с.

45. Шуляр В.І. Урок літератури в умовах 12-річної школи: 5-9 класи: практико-орієнтована монографія. Миколаїв: Вид-во «Іліон», 2006. 284 с.

46. Шуляр В.І., Огренич Н.М. Учень-читач і вчитель-фасилітатор в умовах 12-річної школи: науково-методичний посібник. Миколаїв: Видавець: Ганна Гінкул, 2006. 208 с.

47. Яценко Т.О. Тенденції розвитку методики навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах (друга половина XX – початок XXI століття): монографія. Київ: Пед. думка, 2016. 360 с.

Рекомендовані джерела інформації

https://undip.org.ua/about/structure/science-departments/ua-lang-lit/ ; https://www.facebook.com/groups/505688203677039	Відділ навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України
https://nus.org.ua/	Сайт проєкту «Нова українська школа»

http://osvita.org.ua/	Освітній портал України
http://omelchuk.ks.ua/index.php?option=com_remository&Itemid=53&func=fileinfo&id=14	Персональний сайт Сергія Омельчука
http://xn--80aafnzkiym.xn--j1amh/	Сайт Олександра Авраменка
https://newlmetod.blogspot.com/p/blog-page_44.html	Лінгвометодична майстерня українського філолога. Блог Оксани Кучерук
https://kulbabska.com/	Персональний сайт Олени Кульбабської
http://www.glazova.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=103:-10-11-&catid=56:-10-&Itemid=77	«Український словесник». Сайт Олександри Глазової
http://korycja50.blogspot.com/p/blog-page_12.html	«Камертон філолога». Блог Галини Романівни Корицької
http://www.nbuv.gov.ua/	Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського
https://naurok.com.ua/	Освітній проект «На урок»
https://vseosvita.ua/	Національна освітня платформа «Всеосвіта»
http://www.koncept.org.ua/news.php	Сайт «Все для вчителя»
http://dyvoslovo.com.ua/archive/zmist_1/	Журнал «Дивослово»
http://lib.vippo.org.ua/periodyka.php?cat=63	Журнал «Українська мова і література в школах України»
http://library.udpu.org.ua/vydannia/vidannya-udpu/problemi-pidgotovki-suchasnogo-vchitelya	часопис «Проблеми підготовки сучасного вчителя»
http://pptp.kubg.edu.ua/numbers.html	Науковий журнал «Педагогічний процес: теорія і практика»
http://mdu.edu.ua/?page_id=1502	Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки
http://visnyk.chnpu.edu.ua/	Вісник Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. Серія: педагогічні науки
http://ped-ejournal.cdu.edu.ua/index	Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького університету. Серія: педагогічні науки
http://pedagogica.tnpu.edu.ua/	Наукові записки Тернопільського національного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка.
http://peddyskurs.kgpa.km.ua/vymohy	Збірник наукових праць «Педагогічний дискурс»
http://vytokypedagogmayster.webnode.com.ua/	Збірник наукових праць «Витоки педагогічної майстерності»
http://pedosv.kpnu.edu.ua/	Збірник наукових праць «Педагогічна освіта: теорія і практика»

Англійська мова

9. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за заг. ред. С.Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.

10. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці) : навч. посіб. Київ : Ленвіт, 2008. 285 с. - 978-966-8995-18-7
11. Морська Л.І. Новітні технології у навчанні іноземних мов: навч.-метод. посіб. Тернопіль: Вектор, 2012. 232 с.
12. Сторчова Т.В. Classroom Observation in the Pre-service Education of English Teachers. Наукові праці К-ПНУ імені Івана Огієнка : збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів, аспірантів : у 3-х томах. К-П : К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2020. Вип. 19. Т. 3. С. 47-48.
13. The TKT Course. Module 1, 2 and 3 : official preparation materials for TKT / Marry Spratt, Alan Pulverness, Melanie Williams : Cambridge University Press, 2011. 256 p.
14. Language Games: Innovative Activities for Teaching English. TESOL Classroom Practice Series. Tesolpress. 283 p.
15. Richards, J. C. and T.S. Rodgers (2001) Approaches and Methods in Language Teaching (Cambridge Language Teaching Library). Cambridge: Cambridge University Press. 90 p.

Педагогіка

1. . Аненкова І.П., Байдан М.А. Педагогіка : навчальний посібник. Львів: Новий світ, 2018. 567с.
2. Гурський В.А. Теорія виховання : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Медобори-2006, 2016. 142 с.
3. Гурський В.А. Педагогіка з історією педагогіки : навч.посіб. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 268 с.
4. Дистанційне навчання: виклики, результати та перспективи: порадник II. З досвіду роботи освітян міста Києва: навч.-метод. посіб. / упоряд.: С.В.Івашньова, Н.М. Дика, К.О. Линьов, О.В. Хмелева-Токарева, І.П.Воротникова; за заг. ред. М.Ф.Войцехівського, С.В.Івашньової, О.Г.Фіданян. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 420 с. URL: <https://cutt.ly/jZJKFo0>
5. Зайченко І. В. Педагогіка: підруч. Вид. 3-є, переробл. та доповн. Київ : Ліра, 2016. 607 с.
6. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
7. Концепція Нової української школи URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
8. Малафіїк І.В. Дидактика новітньої школи : навч. посіб. для студ. ВНЗ. Київ : Слово, 2015. 630 с.
9. Нова українська школа. Дорожня карта реформи базової та профільної школи: проект для обговорення / Вакуленко Т., Гриневич Л., Лінник О. та інші; за заг. ред.Л. Гриневич. Київ: АКМЕ ГРУП, 2021. 46 с. URL: <https://cutt.ly/CTiJU5S>
10. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Київ: Міністерство освіти і науки України, 2016. 40 с. URL: <https://cutt.ly/yTiJuiD>
11. Пальчевський С.С. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Каравела, 2016. 496 с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/348-pedagogka-palchevskiy-ss.html>
12. Пащенко М.І., Красноштан І.В. Педагогіка: навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2017. 228 с. URL: <https://ua1lib.org/book/3099168/d4d9a3?id=3099168&secret=d4d9a3>
13. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0659-00#Text>
14. Семеног О. Інтегративні основи розвитку педагогічної майстерності вчителя-словесника: Навчальний посібник. Видання друге, доповнене. Суми : Видавництво СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2020. 234 с.

15. Федорчук В.В. Сучасні технології навчання у підготовці педагогів. Навчально-методичний посібник 2021. 164 с. URL: <https://ru.calameo.com/read/005652160fef03533f43e>

16. Фіцула М.М. Педагогіка. навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2014, 456 с.

Психологія

Основна

1. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник. / О.В.Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. Київ : Каравела, 2017. 400 с.

2. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.

3. Сергієнкова О. В. Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Загальна психологія. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 296 с.

4. Кутішенко В. П. Вікова і педагогічна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 190 с.

5. Максименко С. Д. Загальна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 272 с.

6. Скрипченко О. В., Долинська Л. В. Загальна психологія : підручник. Київ : Каравела, 2017. 464 с.

7. Столяренко О. Б., Чайковська О. М. Вікова психологія. Кам'янець-Подільський : Медобори-2006, 2016. 216 с.

Допоміжна

1. Бенеш Г. Психологія. Довідник: пер. з нім. Київ : Знання-Прес, 2007. 510 с.

2. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. Київ : Радянська школа, 1989. 608 с.

3. Лемак М.В., Петрище В.Ю. Психологу для роботи: діагностичні методики: збірник. Вид 2-ге. Ужгород: Видавництво Олександра Гаркуші, 2012. 616 с.

4. Методичні вказівки та матеріали для самостійної роботи з вікової та педагогічної психології (для студентів денної та заочної форми навчання) : укладач Савицька О. В. Кам'янець-Подільський: ФОП Панькова А.С., 2019. 92 с.

5. М'ясоїд П. А. Задачі з курсу загальної психології : навч. посіб. Київ : Вища школа, 1998. 184 с.

6. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник : навч. посіб., 4-те вид., випр. і доп. Київ : Каравела, 2020. 418 с.

7. Психологічна енциклопедія. / автор-упорядник О. М. Степанов. Київ : «Академвидав», 2006. 424 с.

8. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти / П. П. Горностай, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова та ін. ; за ред. М. М. Слюсаревського. Київ : Талком, 2018. 580 с.